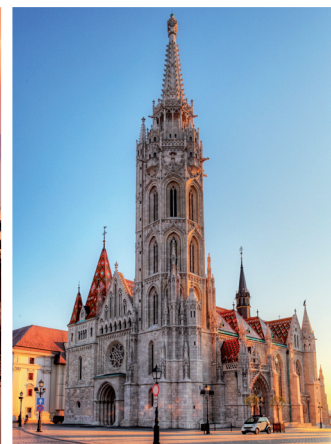

Jelentés a turizmus és vendéglátás 2016. évi teljesítményéről

Tartalom

Összefoglalás	3
1. A szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás helye a nemzetgazdaságban.....	4
1.1. Makrogazdasági jellemzők	4
1.2. Szervezeti, jogi keretek, működési környezet.....	4
1.3. Foglalkoztatás és kereset.....	5
1.4. Az árak változása	5
2. Nemzetközi kitekintés.....	6
3. A lakosság többnapos belföldi turisztikai utazásai	7
3.1. A négy és annál több éjszakás belföldi turisztikai utak jellemzői.....	9
3.2. Az utazásból való kimaradás okai	10
4. A lakosság külföldi utazásai.....	11
4.1. A külföldre tett utazások száma és főbb jellemzői.....	11
4.2. A külföldi utazáshoz kapcsolódó költség	12
5. A külföldiek magyarországi utazásai.....	13
5.1. A külföldiek magyarországi utazásainak száma és az utazások főbb jellemzői	13
5.2. A Magyarországra tett külföldi utazásokhoz kapcsolódó turisztikai és egyéb kiadások	16
6. Szálláshely-szolgáltatás	19
6.1. Kereskedelmi szálláshelyek	20
6.2. Üzleti célú egyéb szálláshelyek	24
6.3. Nem üzleti céllal üzemeltetett közösségi, szabadidős szálláshelyek	25
7. Utazásszervezés.....	25
8. Vendéglátás	27
9. Fürdők	29
10. Területi összehasonlítás	29

További információk, adatok (linkek)

Táblázatok

Módszertani megjegyzések, fogalmi meghatározások

Elérhetőségek

Megjegyzés: a kiadvány tervezési-statisztikai régió (továbbiakban régió), illetve turisztikai régió és megye szerinti elemzést tartalmaz. A tervezési-statisztikai, valamint a turisztikai régió szerinti bontást lásd a módszertani megjegyzésekben.

Összefoglalás

- A turizmus a társadalom széles körét érintő tevékenység, életforma és fogyasztási szegmens, amely továbbra is a **gazdaság húzóágazatai** közé tartozik. A háztartások jövedelme számottevően növekedett az elmúlt években, ennek egyik legnagyobb nyertese a turizmus. 2016-ban folyó áron – a turizmushoz is kapcsolódó kultúra és szórakoztatás mögött – a vendéglátásra és szálláshely-szolgáltatásra fordított lakossági kiadások emelkedtek a legnagyobb mértékben, 5,4%-kal. Bár ez az ágazat még a jelentős bővülés mellett is kevesebb mint 2%-át adja a nemzetgazdaság összteljesítményének, nem fedi le teljes egészében a turizmust, amely számos szakágazat együttes teljesítményével határozható meg.
- 2016-ban a **szálláshelyek** ismét eredményes évet zártak. A turisztikai szálláshely-szolgáltatást nyújtó egységek 215 ezer szobát és 683 ezer férőhelyet biztosítottak a vendégek számára. A szobák és a férőhelyek több mint fele a kereskedelmi szálláshelyeken, 35%-a az üzleti célú egyéb, 10%-a a nem üzleti célú szálláshelyeken volt elérhető. A kapacitás alapján számított összetételről azonban lényegesen eltér a vendégforgalom szerinti megoszlás. A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalomban mért súlya messze meghaladja a kapacitásadatokban tapasztalhatót, a vendégéjszakák 77%-át ezekben az egységekben regisztrálták. A különböző szálláshelytípusok közötti arányok azonban jelentősen változnak a piacra lépő újabb, egyéb üzleti célú szálláshelyek hatására. Ez a jelenség elsősorban a fővárosban, illetve annak belső kerületeiben mutatkozik meg, és valószínűleg nem független az úgynevezett megosztásos gazdaság (*sharing economy*), pl. az airbnb térnyerésétől. Ugyanakkor ennek, a szálláshely-szolgáltatásban eddig kevésbé ismert üzemieltetési formának magyarországi megjelenése sem állította meg a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának egyre gyorsuló növekedési ütemét. A kereskedelmi szálláshelyek úgy javították a szoba-kihasználtsági mutatóikat, hogy eközben a korábbinál magasabb szobaárakat tudtak érvényesíteni, így az egy kiadható szobára jutó szállásdíjbevétele (REVPAR) 9,2%-kal emelkedett.
- A **hazai lakosság** egyre nagyobb hányada engedheti meg magának, hogy részt vegyen a **belföldi** turizmusban. 2016-ban már minden második honfitársunk tett az év során legalább egy alkalommal többnapos belföldi utazást. Ez több mint 6 százalékponttal magasabb volt, mint az évtized elején. Amennyiben figyelmen kívül hagyjuk azokat az utazásokat, amelyek jellemzően nem járnak turisztikai szolgáltatások igénybevételével (pl. rokonlátogatások, kertészkedés), akkor a többnapos belföldi utazások során eltöltött idő 2,1%-os emelkedését tapasztalhatjuk az előző évhez képest. A kereskedelmi szálláshelyeken 7,0%-os volt a belföldi vendég-forgalom bővülése.
- A magyar lakosság növekvő hányada nemcsak belföldi, hanem **külföldi** utazásokban is nagy számban vett részt 2016-ban. Az egynapos utazások száma 8,4, a többnaposaké 11%-kal emelkedett a megelőző évhez képest. A 19 millió utazás több mint fele turisztikai célú volt, számuk 4,8%-kal emelkedett. A 2016-ban mért 6,3 millió többnapos turisztikai célú utazás száma 10%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva. A legkedveltebb úti célok között – a szomszédos országok mellett – Németország, Csehország, Olaszország és Görögország is szerepel.
- A magyarországi turizmus nemzetközi összehasonlításban is jó eredményeket mutat fel. A **külföldi turisták** körében egyre népszerűbb úti célnak számít hazánk. 2010 óta harmadával nőtt a beutazások száma, ráadásul ennek belső szerkezete is kedvezően alakul a hazai turisztikai ágazat számára. 2016-ban a turisztikai célú beutazások száma meghaladta a 21 milliót, ami 60%-os növekedést jelent az évtized elejéhez hasonlóan. A beutazások növekvő száma jelentős keresletet generál a szálláshely-szolgáltatásban, ezen belül is elsősorban a szállodák körében, ahol 6,5%-kal emelkedett a külföldiek által eltöltött idő 2016-ban.
- A magyar lakosság összesen több mint 309 milliárd forintot fordított többnapos belföldi, illetve 545 milliárd forintot többnapos külföldi turisztikai célú utazásra, ami 0,5, illetve 12%-os növekedést jelent az előző évhez képest. A hazánkba látogató külföldiek kiadásai 7,3%-kal, 1725 milliárd forintra nőttek. Ezek hatására az utasforgalmi egyenleg 3,2 milliárd euróval (982 milliárd forinttal) javította a nemzetközi fizetési mérleget.
- A belföldi és a külföldi turisták által egyik leggyakrabban igénybe vett szolgáltatás a **vendéglátás**. 2016 végén a Magyarországon nyilvántartott 52 ezer vendéglátóhely közül 46 ezer kereskedelmi vendéglátóhelyként működött, ebből több mint 3 ezer kereskedelmi szálláshelyen. A kereskedelmi vendéglátóhelyek

896 milliárd forint árbevételt jelentettek az év során, ami 13%-kal több, mint 2015-ben. A kereskedelmi vendéglátásban realizálódott árbevétel 9,1%-a kereskedelmi szálláshelyen lévő vendéglátásból folyt be.

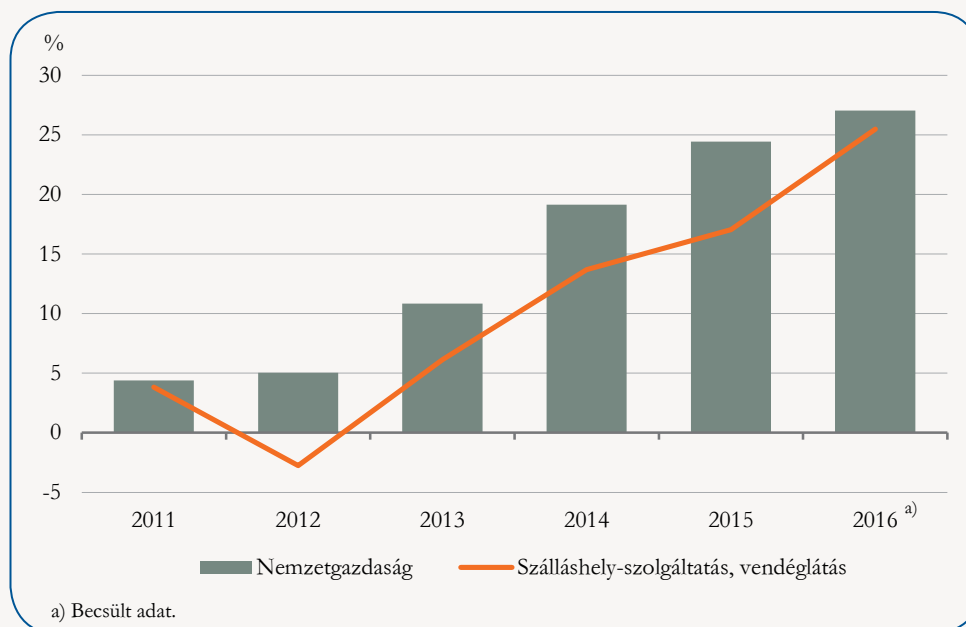
1. A szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás helye a nemzetgazdaságban

1.1. Makrogazdasági jellemzők

Előzetes becslések szerint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás¹⁾ bruttó hozzáadott értékkel mért teljesítménye – változatlan áron – 2016-ban is jelentősen (7,2%-kal) nőtt, így ismét meghaladta a GDP átlagos növekedési ütemét. Az ágazat teljesítménye 2013 óta folyamatosan nő.

1. ábra

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazat, illetve a nemzetgazdaság bruttó hozzáadott értékének változása 2010-hez képest

Több nemzetközi szervezet közösen fejlesztette ki a **turizmus-szatellitszámlák** harmonizált rendszerét, amelynek segítségével a turizmus átfogó gazdasági teljesítménye mérhetővé válik, és kimutatható a turizmusra jellemző ágazatok kibocsátásának és hozzáadott értékének aránya a teljes nemzetgazdaságból. A turizmushoz köthető ágazatok GDP-hez való közvetlen hozzájárulása a 2010. évi 5,4-ről 2013-ra elérte az 5,6%-ot. (A témakörrel kapcsolatos további adatok megtalálhatók a [Turizmus-szatellitszámlák, 2013 c. kiadványban](#).)

1.2. Szervezeti, jogi keretek, működési környezet

A turizmus alapágazataiban (szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, utazásközvetítés, -szervezés) összesen 27 ezer társas, valamint 46 ezer egyéni **vállalkozást** tartottak nyilván 2016. december 31-én. A társas vállalkozások többsége (több mint 23 ezer) kft. formában működött. A társas vállalkozások száma 1,5 ezerrel, 5,3%-kal esett vissza az egy évvel korábbihoz képest, miközben az egyéni vállalkozások száma némileg emelkedett (1,4%-kal). A tendencia hasonló a nemzetgazdasági adatokhoz, amelyek szerint a társas vállalkozások száma csökkent 3,6%-kal, az egyéni vállalkozásoké ezzel szemben nőtt 2,4%-kal.

¹⁾ „I” nemzetgazdasági ág.

1.3. Foglalkoztatás és kereset

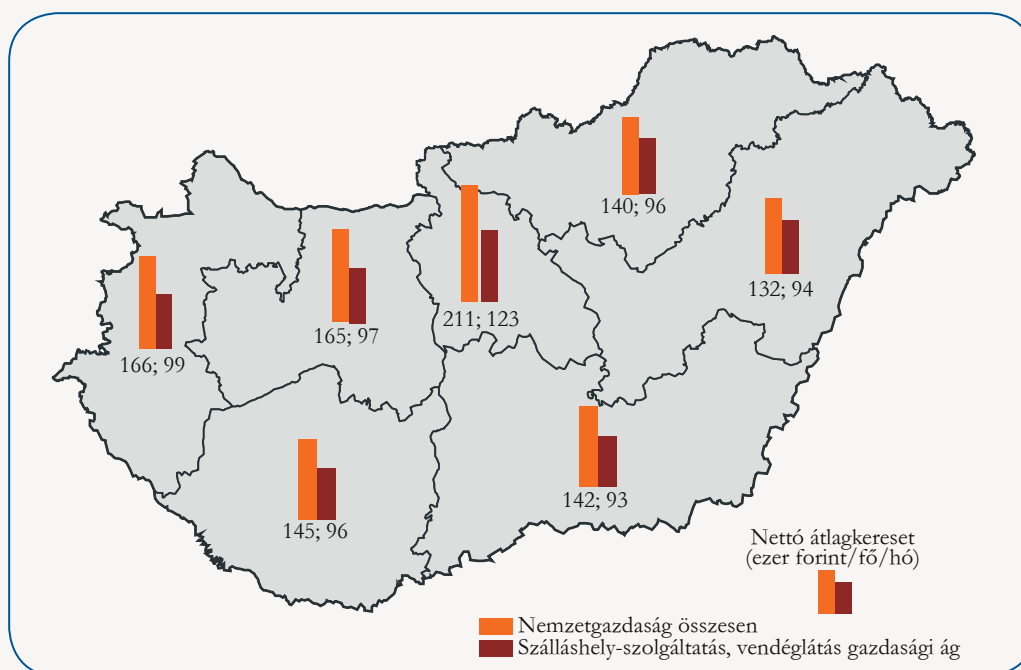
2016-ban a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén a vállalkozások 193 ezer főt **foglalkoztattak**. A foglalkoztatottak száma a teljes nemzetgazdaságban az előző évhez képest 141 ezer fővel nőtt, ebből 10 ezerrel a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban, ahol a növekedés 5,2%-os volt.

A fentiekhez hasonló folyamat rajzolódik ki abban az esetben is, ha a foglalkoztatottak helyett az annál szűkebb létszámú alkalmazottak körét vizsgáljuk, ami a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén 89 ezer főt tesz ki. Néma eltérés figyelhető meg a két mutató között a munkaerőpiaci részesedés tekintetében: miközben a foglalkoztatottak 4,4%-át adja a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás, az alkalmazásban állók körében ez az arány mindössze 3,0%. Ez az ágazatra jellemző foglalkoztatási módok (például szürke foglalkoztatás) miatt alakulhat így.²⁾

Változatlanul alacsony a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén dolgozók átlagkeresete. Az alkalmazásban állók havi **bruttó átlagkeresete** a teljes nemzetgazdasági átlagot tekintve 263 ezer forint volt, egy év alatt 6,1%-kal nőtt, miközben a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban az év során mért 5,3%-os növekedéssel is mindössze 166 ezer forintot tett ki.

2. ábra

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás gazdasági ágban, illetve a nemzetgazdaságban alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, 2016

A **nettó átlagkereset** 110 ezer forint volt a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban, ezen belül a fizikai foglalkozásúak 93 ezer, a szellemi foglalkozásúak 168 ezer forintot kerestek. Összességében a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén alkalmazásban állók átlagkeresete volt a második legalacsonyabb az ágazatok közül, a nemzetgazdasági átlag kétharmadát sem érte el, egyedül a szociális ellátási ágazat van mögötte.

1.4. Az árak változása

Miközben a teljes nemzetgazdaságban a fogyasztóiár-színvonal csekély mértékben emelkedett (0,4%), a szálláshely-szolgáltatást, illetve vendéglátást folytató vállalkozások továbbra is számottevő – 2016-ban 2,3, illetve 2,8%-os – árnövekedést realizáltak.

A forint euróhoz viszonyított éves átlagos árfolyama kismértékben, 0,5%³⁾-kal gyengült 2016-ban (311,5 forint/euró). A forint gyengülése drágábbá teszi a külföldi utazásokat a hazai lakosság számára, ugyanakkor az euróövezetből érkező turisták részére kedvezőbb forintvásárlási lehetőséget biztosít.

²⁾ Lakossági munkaerő-felmérés adatai.

³⁾ Forrás: Magyar Nemzeti Bank – éves átlagos devizaárfolyamok alapján.

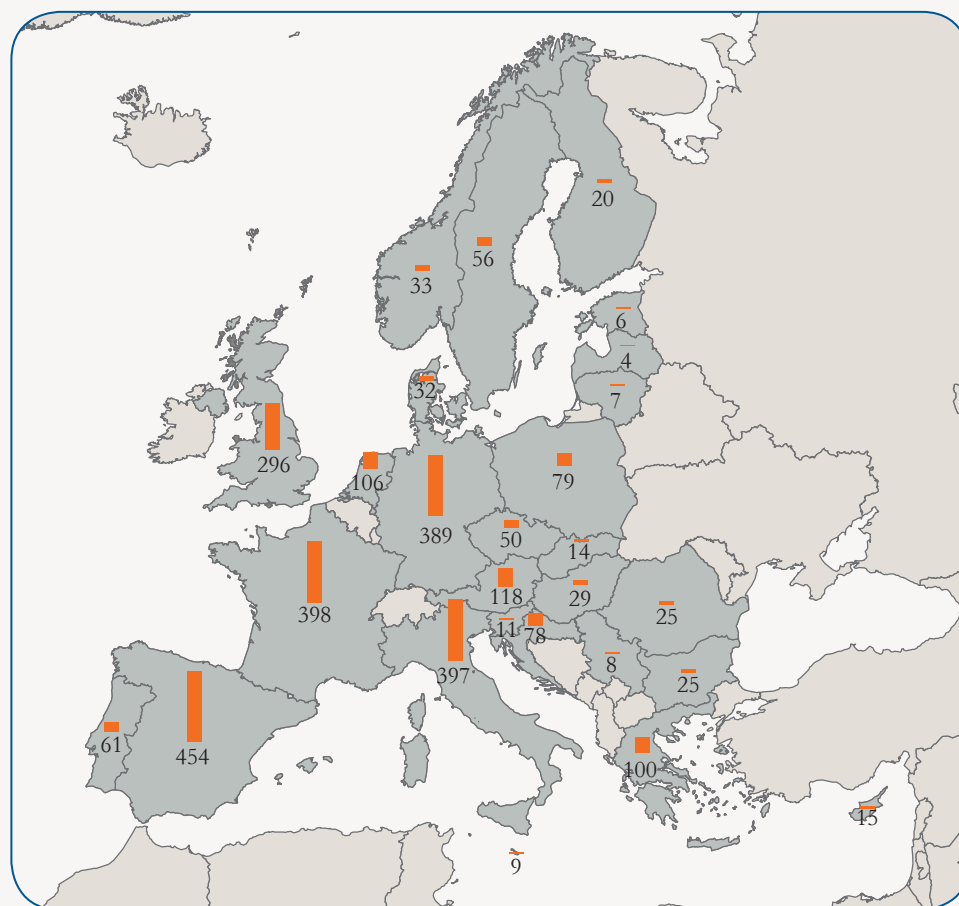
2. Nemzetközi kitekintés

2016-ban az Eurostat adatai alapján az Európai Unió⁴⁾ országaiban a vendégéjszakák száma kismértékben emelkedett (2,0%), annak ellenére, hogy Franciaország és az Egyesült Királyság vendégforgalma visszaesett 3,4, illetve 3,8%-kal. A turisztikai szálláshelyek⁵⁾ által regisztrált **vendégéjszakák** száma megközelítette a 2,8 milliárdot. 2009 a világgazdasági válság kitörése utáni első év óta folyamatos növekedés tapasztalható a tagállamok összesített forgalmában, amit elsősorban a külföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák számának emelkedése generált.

2015-höz hasonlóan a vendégéjszakák több mint a felét négy tagországban – Spanyolországban, Franciaországban, Olaszországban, illetve Németországban – töltötték el az utazók. Az Egyesült Királyságban, az Ausztriában és a Hollandiában regisztrált éjszakák száma egyaránt meghaladta a 100 milliót. A legnagyobb növekedést Bulgáriában és Szlovákiában mérték (15% felett). Magyarországon a kereskedelmi és a nem üzleti célú szálláshelyeken összesen 29 millió vendégéjszakát regisztráltak, 8,1%-kal többet, mint az előző évben.

3. ábra

Néhány európai ország vendégforgalma a turisztikai szálláshelyeken, millió vendégéjszaka, 2016

A turisztikai szálláshelyek vendégforgalma szinte minden tagországban nőtt, csak Máltán, Franciaországban és az Egyesült Királyságban csökkent. A külföldi vendégéjszakák aránya a teljes vendégforgalmon belül az unióban átlagosan 46% volt, Máltán, Cipruson és Horvátországban volt a legmagasabb

⁴⁾ Az Eurostat adatbázisában 2017. 04. 03-án rendelkezésre álló adatok alapján. Írország, Belgium és Luxemburg adatai nem elérhetőek. A magyarországi adatok a kereskedelmi és a nem üzleti céllal üzemeltetett szálláshelyek adatait tartalmazzák. Az egyes európai uniós országok szálláshelyadatainak lefedettségé eltérhet.

⁵⁾ A turisztikai szálláshelyek tartalmazzák a TEÁOR'08 statisztikai nomenklátúra 55.1, 55.2 és 55.3 ágazatba sorolt szálláshelyegységeket (szállodai, üdülési, egyéb átmeneti és kempingszolgáltatás).

(96, 94 és 93%), ezzel szemben Romániában, Lengyelországban és Németországban csak minden ötödik éjszakát töltötték el a **határon túlról érkezők**.

A szálloda típusú szálláshelyek **szobakihasználtsága** az európai országok közül nyáron Cipruson, Horvátországban és Máltán volt a legmagasabb (80% feletti), Szerbiában a legalacsonyabb (39%). A téli időben Ausztria kapacitás-kihasználtsága volt a legnagyobb (74%), ezt követte az Egyesült Királyság és Hollandia (63 és 60%).

Az ENSZ Turisztikai Világszervezetének (UNWTO)⁶⁾ előzetes becslései adatai szerint a **külföldi turisták száma** 2016-ban összesen 1 milliárd 235 millió volt világszerte, 46 millióval több, mint 2015-ben. A 2016. év sorozatban a hetedik olyan esztendő volt, amikor bővült a turistaforgalom. Világszinten 3–4, Európában 2–3%-kal nőtt a nemzetközi turistaérkezések száma. A világ turisztikai forgalmának több mint felét az Európába érkező turisták tették ki. A kontinens országaiba összesen 620 millió külföldi látogató érkezett, ebből 499 millió az Európai Unió valamely országába, 21 millióval több, mint 2015-ben. A legdinamikusabb növekedést Ázsia érte el (8,4%), amely a világforgalom egynegyedét adta. A nemzetközi turistaérkezések hatodát kitevő amerikai kontinensen 4,3%-os volt a bővülés. A turisztikailag kisebb súlyú Afrikában 8,1%-os emelkedés, míg a helyi háborús konfliktusok miatt a Közel-Keleten 4,1%-os visszaesés történt. Az érkező turisták számát tekintve még mindig Franciaország áll az élen a 7,0%-os csökkenése ellenére, utána az Egyesült Államok és Spanyolország következik, egyenként 70 millió feletti látogatószámmal. Nyomukban jár Kína és Olaszország, valamint Törökország, ahol 30%-kal esett vissza az érkező turisták száma. A bevételek alapján magasan az Egyesült Államok vezet 200 milliárd dollár feletti értékkel, amelyet Kína, Spanyolország és Franciaország követ.

3. A lakosság többnapos belföldi turisztikai utazásai

2016-ban a magyar lakosság 50%-a vett részt legalább egy alkalommal többnapos belföldi turisztikai célú utazáson. 1–3 éjszakás utat 39, ennél hosszabb időtartamú utazást 26%-a tett. Az **utazásban való részvételt** számos tényező befolyásolja: a lakóhely településének nagysága és régiója, a lakosság iskolai végzettsége, gazdasági aktivitása, életkora és legfőképpen a háztartások vagyoni helyzete.

A Közép-Magyarországon, a Közép-, illetve Nyugat-Dunántúlon és a Dél-Alföldön élők turizmusban való részvétele meghaladta az 50%-ot, az ország más területein élők esetében elmaradt attól. Míg 2015-ben az Észak-Alföldön lakóknál a 40%-ot sem érte el, addig 2016-ban 42%-ra emelkedett. A fővárosban élők gyakrabban engedhetik meg maguknak a többnapos belföldi utazásokat, mint a kisebb települések lakói.

Az utazók iskolai végzettségét nézve megállapítható, hogy a magasabban képzett társadalmi rétegek életviteléből, kulturális igényeiből és anyagi lehetőségeiből adódó különbségek a turizmusban való részvétel tekintetében is megnyilvánulnak. A 2015-ös évhez hasonlóan 2016-ban is a felsőfokú végzettségűek több mint kétharmada, a középfokú végzettséggel rendelkezők 49, az alacsony fokú végzettségűek 28%-a utazott el turisztikai céllal.

A munkaerőpiaci státusz tekintetében a dolgozók és a tanulók 55, illetve 52%-a tett belföldi utazásokat, a nyugdíjasok esetében ez az arány 39% volt.

Az utazási aktivitás szoros kapcsolatban van a háztartások anyagi helyzetével. A hétvégi házzal, nyaralóval rendelkező háztartásban élők 77%-a utazott el hosszabb időre saját nyaralójába vagy más típusú szálláshelyre. A személygépkocsit használó háztartásokban élők 59%-a, a személygépkocsival nem rendelkező háztartásokban élők közül csak minden harmadik személy tett többnapos belföldi utazást.

2016-ban a lakosság 14 millió **utazás** során mintegy 59 millió napot töltött el többnapos utazáson, 5,4, illetve 4,9%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A négy és annál több éjszakás, valamint a rövidebb, hétvégi típusú utazások száma és átlagos időtartama egyaránt csökkent, ugyanakkor a rövidebb, hétvégi utak 2016-ban is népszerűbbek voltak, mint a hosszabb belföldi utazások.

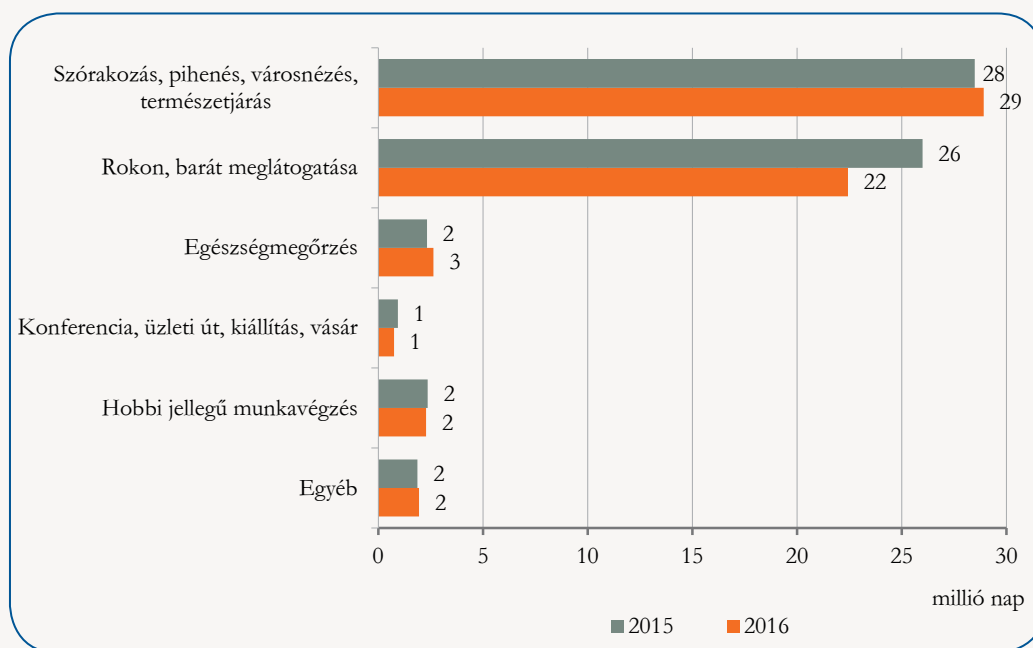
⁶⁾ UNWTO World Tourism Barometer Volume 15 Advance Release January 2017.

Az **eltöltött idő** tekintetében az utazások 87%-ára szórakozás, pihenés vagy ismerős meglátogatása miatt került sor. Az egy évvel korábbihoz képest az ilyen jellegű utak száma nőtt, az ismerős- és rokonlátogatásoké csökkent. Az egészségmegőrzésnek 4,4, a hobbi jellegű munkavégzésnek 3,8%-os volt a részesedése 2016 során. Az utazások időtartama (hétvégi típusú vagy ennél hosszabb) nagymértékben függ a motivációs arányoktól, illetve a felkeresett terület, régió jellegétől.

Az alacsony költséssel járó utazások száma, amelyek során jellemzően kevés turisztikai szolgáltatást vettek igénybe az utazók (ismerős meglátogatása, hobbi jellegű munka), az előző évhez képest kismértékben csökkent ugyan, de az utazásokon eltöltött idő részaránya még így is eléri a 42%-ot. Ugyanakkor turisztikai szempontból kedvező jelenség, hogy a nagyobb turisztikai költséssel járó utazások száma harmadik éve nő.

4. ábra

A többnapos belföldi utazásokon eltöltött idő fő motivációk szerint

Az utazások motivációjával szorosan összefügg az **igénybe vett szállás típusa**, ugyanis a rokonok, ismerősök meglátogatása során gyakran ők biztosítják a szállást is. Az üdülési célú vagy hobbimunka miatt tett utak esetében a saját második otthon szerepe kiemelkedő. A kereskedelmi szálláshelyek közül 2016-ban is a szállodák voltak a legnépszerűbbek, ahol az eltöltött idő aránya 26-ról 30%-ra emelkedett.

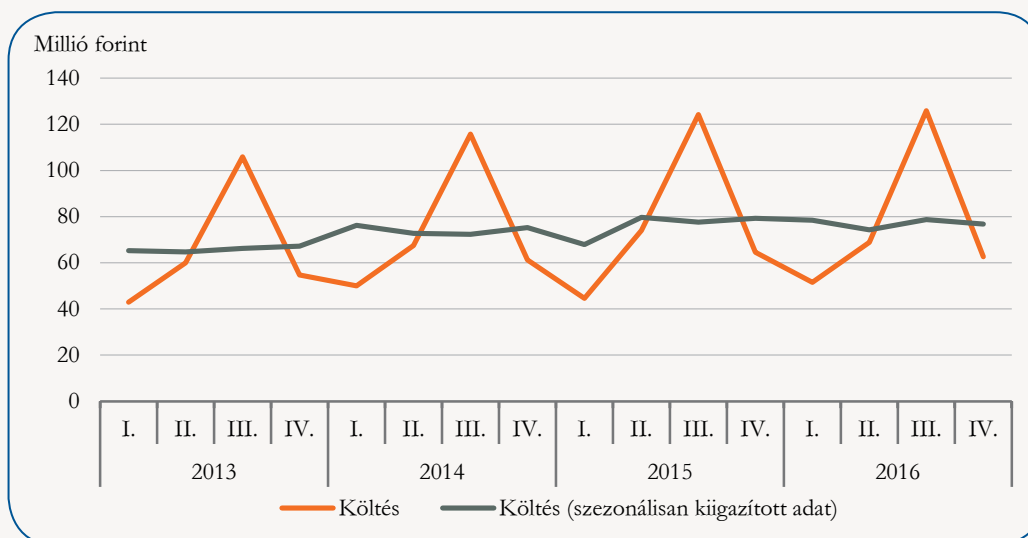
Az utazások több mint háromnegyedénél személygépkocsit, 11%-ánál autóbust, 9,0%-ánál vonatot vettek igénybe az utazók.

2016-ban a többnapos belföldi turisztikai utakra a lakosság 309 milliárd **forintot fordított**, folyó áron 0,5%-kal többet, mint 2015-ben. Az egy utazó egy napjára jutó költség 2015-höz képest 5,6%-kal nőtt, így meghaladta az 5000 forintot. A mutató értéke kiemelkedően magas – 9000 forint – volt a wellness típusú utak esetében, de a szórakozási, pihenési célból tett utaknál is megközelítette a 7300 forintot. A legkisebb anyagi ráfordítással az ismerős meglátogatása, illetve a hobbimunka miatti utazások jártak.

A belföldi turisztikai fogyasztás szerkezete nem változott jelentősen, a kiadások 42%-át szálláshelyi szolgáltatásokra, 20%-át éttermi étkezésre, illetve élelmiszerek vásárlására, 18%-át közlekedésre (beleszámítva az üzemanyag-vásárlásokat is) fordították a hazai turisták.

5. ábra

A lakosság turisztikai célú kiadásai a többnapos belföldi utakon

3.1. A négy és annál több éjszakás belföldi turisztikai utak jellemzői

Bár az 1–3 éjszakás, ún. hétvégi típusú utazások száma és az azok során eltöltött idő meghaladja a hosszabb utazásokét, az előbbieket többségére rokon, ismerős meglátogatása miatt került sor. Turisztikai jelentőségét tekintve az utóbbi a hangsúlyosabb.

2016-ban a legalább négyéjszakás távolléttel járó utazásokon a lakosság 26%-a **vett részt**, hasonlóan az előző évhez.

A munkaerőpiaci státus szerint a dolgozók 27, a tanulók 29, a nyugdíjasok 22%-a tett négy és annál több éjszakás utazást az év során.

Az iskolai végzettség is komoly hatással van a turizmusban való részvételre, 2016-ban a felsőfokú végzettségűek 37, a középfokúak 24, az alacsonyabbok 13%-a utazott el az ország más részére.

A hétvégi házzal, nyaralóval rendelkezők fele, a többieknek a negyede legalább egyszer tett hosszabb időtartamra utazást turisztikai célból. A személygépkocsival való rendelkezés szintén jelentősen növeli az utazási kedvet, illetve lehetőségeket.

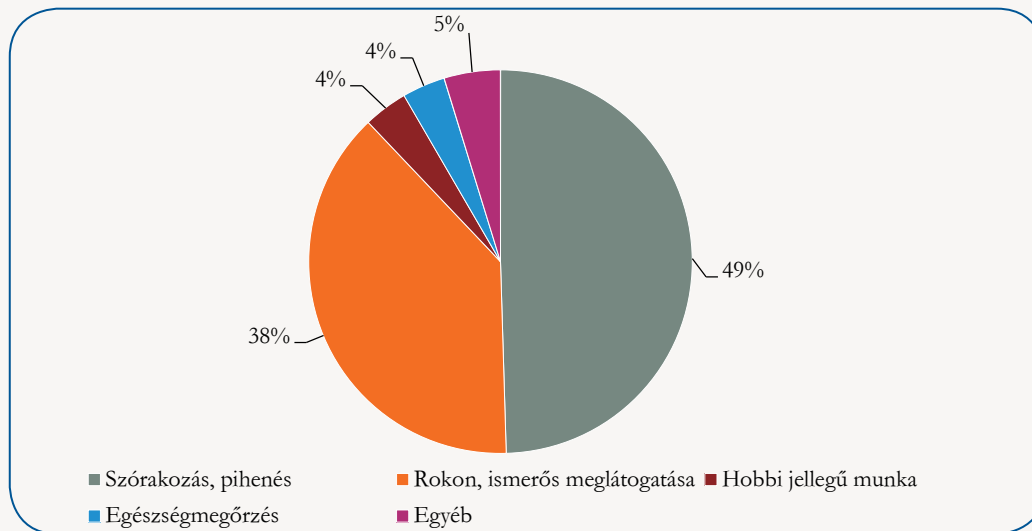
2016-ban a 3,8 millió **utazás** során a turisták összesen 26 millió napot töltöttek el, ami az utazások számát tekintve 4,5, az eltöltött idő vonatkozásában 5,2%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Az átlagos tartózkodási idő 7 napra csökkent.

A hosszú időtartamú utazásokat erős **szezonális ingadozás** jellemzi, az eltöltött idő több mint fele a III. negyedévre koncentrálódott. A rokonlátogatási célú, illetve a wellnessutak esetében kevésbé meghatározó a szezonális ingadozás, mint az egyéb szabadidős célú utaknál.

A négy és annál több éjszakás utazások legfontosabb **motivációja** a pihenés, üdülés és az ismerősök meglátogatása volt, az eltöltött idő 88%-a ezekhez célokhoz kapcsolódott. Ezen belül a rokon- és barátlátogatások visszaszorulása mellett előtérbe került az üdülés, szórakozás, pihenés. Emellett számottevő részarányt képviselnek a más kikapcsolódási célú (egészségmegőrzés, hobbimunka) utazások is.

6. ábra

A belföldi négy és annál több éjszakás utazásokon töltött idő megoszlása az utazás fő célja szerint, 2016

A belföldi utazásra fordított idő 46%-át az ún. nem fizetős **szálláshelyen** (saját nyaralóban, második otthonban vagy ismerős által biztosított szálláson) töltötték az utazók, szállodát 33%-uk vett igénybe. A panziók részesedése 7,8, az egyéb (magán-) szálláshelyeké 5,1% volt.

A négy és annál több éjszakás utazásokon a lakosság 133 milliárd forintot **költött**, 3 milliárd forinttal kevesebbet az előző évinél. A kiadások 47%-át szállásra, 22%-át étkezésre, 13%-át közlekedésre fordították. Az egy utazó egy napjára jutó kiadás értéke 3,0%-os növekedést követően meghaladta az 5 ezer forintot.

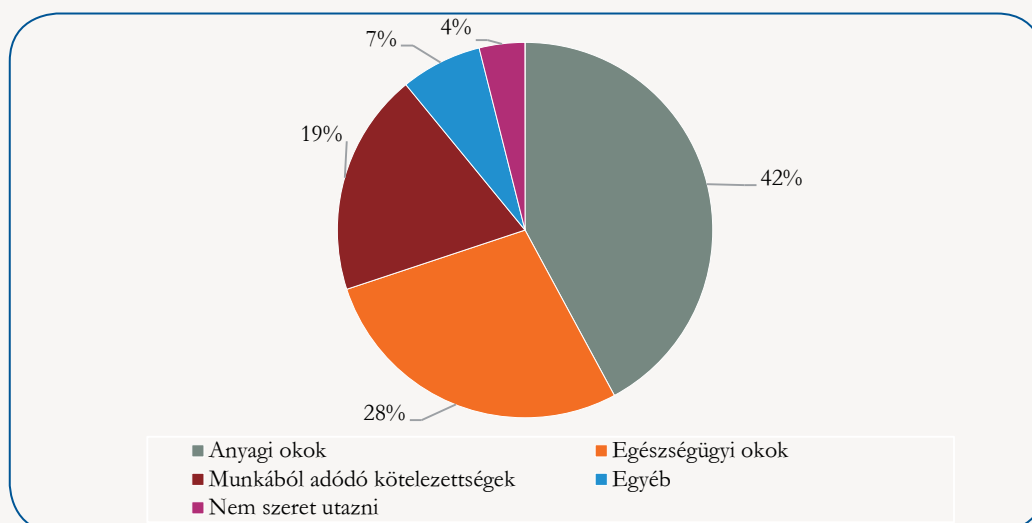
Amennyiben a turisztikai költséget a rokonlátogatás, illetve a hobbimunka miatt megtett utak nélkül vizsgáljuk, akkor 2016-ban 3,2%-os a növekedés országos szinten. A rövid (1–3 éjszakás) utazások esetében az átlagosnál is nagyobb mértékben, 6,3%-kal nőtt a turisztikai célú költség az előző évhez képest.

3.2. Az utazásból való kimaradás okai

2016-ban a magyar lakosság fele nem utazott el turisztikai célú, többnapos utazásra. Tízből 4 esetben az indok az anyagi lehetőségek hiánya, ami nagy területi különbséget takar. A turizmusból kimaradók közül a Nyugat-Dunántúlon élők 28, az Észak-Magyarországon lakók 48%-a hivatkozott anyagi okokra. A nem utazók aránya egészségügyi problémák és a munkából adódó kötelezettségek miatt országos szinten 28, illetve 19% volt.

7. ábra

Az utazásból való kimaradás okainak megoszlása, 2016

4. A lakosság külföldi utazásai

4.1. A külföldre tett utazások száma és főbb jellemzői

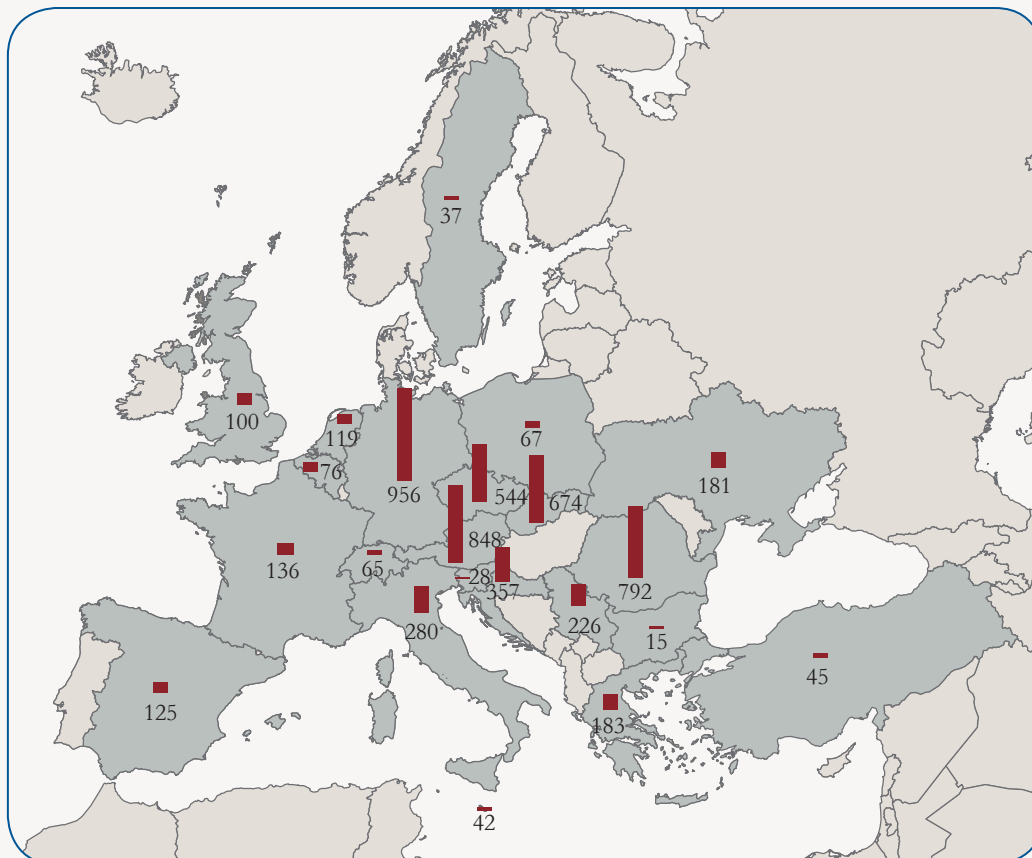
2016-ban a lakosság 19 millió alkalommal, 9,4%-kal többször utazott – főként az osztrák és a szlovák határszakaszokon, illetve a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren keresztül – külföldre az egy évvel korábbihoz képest. Az egynapos utak száma 8,4, a többnaposoké 11%-kal nőtt. Az utazások száma mindegyik negyedévben bővült, 54%-uk turisztikai, azaz szabadidős vagy üzleti célú volt, a többi nem turisztikai célú (tanulás, vásárlás, munkavégzés, üzletelés, egyéb). A turisztikai célú utazások száma 4,8%-kal emelkedett.

Az utazások 62%-a (12 millió alkalom) **egynapos** időtartamú volt, de ezek közül csak minden harmadik, azaz közel 4 millió volt **turisztikai** motivációjú. A legnépszerűbb célországok Ausztria és Szlovákia voltak, ebbe a két országba irányult az egynapos turisztikai célú utazások több mint négyötöde. A **nem turisztikai** – tanulási, vásárlási vagy munkavégzési célú – egynapos utak száma mindegyik negyedévben emelkedett 2015 azonos időszakaihoz képest. A vásárlási, üzletelési és tanulási célú külföldi utak száma negyedével, a munkavégzés miatti utaké csekély mértékben, 0,4%-kal nőtt az előző évhez viszonyítva.

A **többnapos** utazások 89%-a (7 millió alkalom) volt **turisztikai** célú, számuk 10%-kal nőtt az előző évhez képest. A turisztikai utazásokon belül a szabadidős turizmus szerepe meghatározó, aránya az összes többnapos utazáshoz hasonlítva 82, az üzleti céllal tett utazásoké 6,9% volt. A szabadidős célú külföldi utazások túlnyomó része üdülés, városnézés, rokon- és barátlátogatás volt. A többnapos üzleti utak számának emelkedő tendenciája folytatódott, 4,3%-kal nőtt 2015-höz képest, de még így sem érte el a 2011. évi szintet.

8. ábra

Az európai országokba tett többnapos turisztikai utak száma, ezer utazás, 2016*

* A nem jelzett országok esetében az utazások száma nem éri el a 10 ezret.

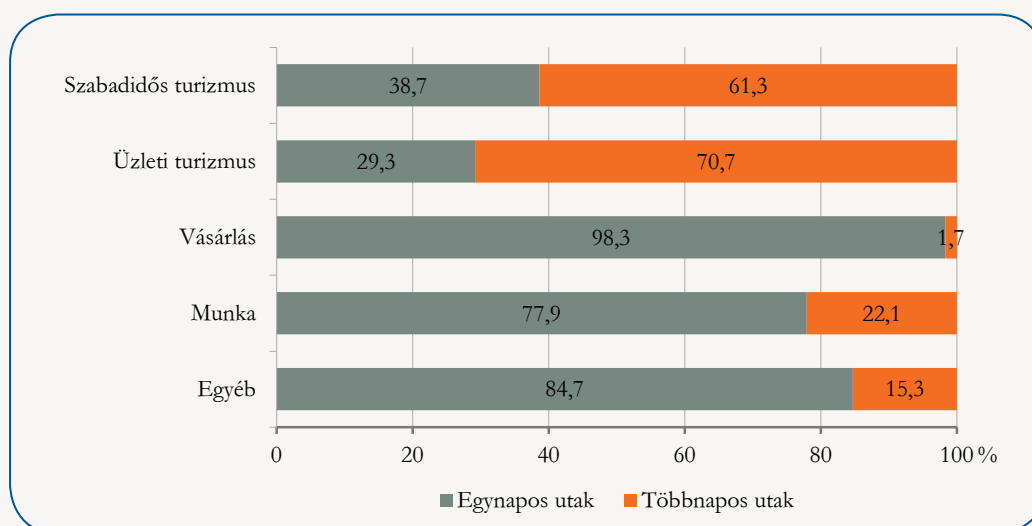
A magyar lakosság külföldre tett többnapos turisztikai célú utazásainak több mint a felében (52%) fizetős **szálláshelyeken**, ezen belül főként szállodában vagy panzióban szállt meg. A nem fizető szálláshelyet választók túlnyomó többsége barátoknál, rokonoknál lakott. Az utazások negyedét, ezen belül az üzleti utak majdnem kétharmadát utazási irodák szervezték. Az utazások háromnegyedét közúton, az üzleti utak közel kétharmadát repülővel tették meg.

A turisztikai motivációjú többnapos utazások úti célja – a szomszédos **országok** mellett – elsősorban Németország, Csehország, Olaszország és Görögország volt. Az utazások több mint nyolctizede az Európai Unió valamely országába irányult, minden harmadik utazás Németországba vagy Ausztriába. Az első számú Európán kívüli desztináció az Egyesült Államok volt, amely a célországok rangsorában a 14. helyet foglalta el 2016-ban.

2016-ban a lakosság összesen 55 millió napot **töltött külföldön**, 7,3%-kal többet, mint 2015-ben. Az összes külföldön töltött idő háromnegyede kapcsolódott turisztikai motivációhoz, ezen belül túlnyomó részben (94%) a szabadidős turizmushoz. Folytatódott az átlagos tartózkodási idő rövidülése, 2015-ben egy többnapos utazás átlagos hossza még 6,3 nap, míg 2016-ban már 6,0 nap volt. A tartózkodási idő egyaránt csökkent a hétvégi típusú (2–4 napos), a 30 napnál rövidebb tartózkodási idejű, valamint az ennél hosszabb utakon is. Az egy hónapnál hosszabb utazások tartózkodási ideje 16%-kal nőtt.

9. ábra

Az egynapos és a többnapos utak aránya a magyarok külföldre tett utazásain belül, kiemelt motivációk szerinti bontásban, 2016

A szabadidős céllal tett, éjszakázás nélküli utazások közel kétharmada városi, egynegyede vidéki (folyópart, tópart stb.) **úti célú** volt. 2012-höz viszonyítva csökkent a városlátogatások aránya, míg a vidékre tett utaké nőtt. A többnapos szabadidős utazások 59%-ának város, 18%-ának vidék volt az úti célja, minden hetediket tengerpartra tették a magyarok. Az egynapos utak esetében is hasonló tendencia figyelhető meg. A városlátogatók aránya csökkent, míg a vidéki utazások száma nőtt. Hegyvidékre, dombságra a korábbinál több egynapos utazást tettek a magyarok.

A többnapos, egyénileg (nem utazási irodán keresztül) szervezett utazások 13%-ánál **interneten foglalták le** a fő közlekedési eszközt, 12%-ánál pedig a szállást. Az előző évhez képest az online foglalás aránya kismértékben nőtt.

A turisztikai célból kiutazók között 2016-ban kissé magasabb volt a nők aránya, a 35–54 éves korosztályba tartozott a látogatók 46%-a, míg ötödük 25–34 év közötti volt.

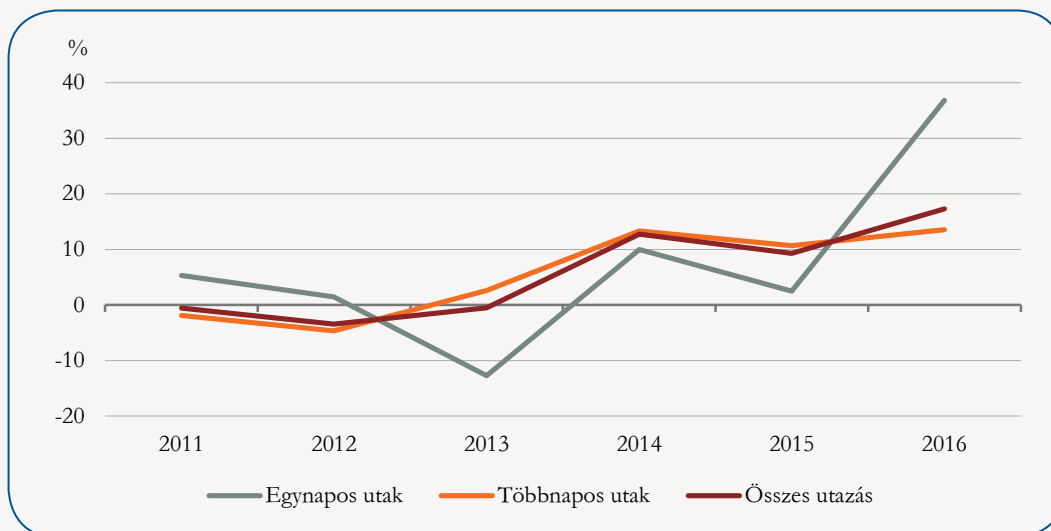
4.2. A külföldi utazáshoz kapcsolódó költség

2016-ban a magyar lakosság **összesen** 743 milliárd forintot költött el külföldön, 17%-kal többet, mint 2015-ben. A teljes összeg 77%-át (571 milliárd forintot) turisztikai célú utazásokon fizették ki, túlnyomó része a többnapos utazásokhoz kapcsolódott. A **turisztikai célú utazások** kiadásai éves szinten 13%-kal

emelkedtek a többnapos utak élénkülésének köszönhetően. Az egy- és a többnapos turisztikai költségek együttesen minden negyedévben bővültek az előző év azonos időszakához képest. Egy fő egy napon átlagosan 13 600 forintot költött, 9,4%-kal többet, mint 2015-ben. Az egy napra jutó költség az éjszakázás nélküli utak esetében 11 900, a többnapos utakon 14 100 forint volt.

10. ábra

A külföldi utazásokhoz kapcsolódó kiadások változása az előző évhez képest

Az **egynapos utakhoz kapcsolódó kiadások összege** 2016-ban kiemelkedően, több mint harmadával emelkedett, és 141 milliárd forintot tett ki, amelynek több mint kétharmadát (101 milliárd forintot) vásárlási célú utakon költötték el. A **többnapos utakhoz** kapcsolódó kiadás 14%-kal nőtt, és 602 milliárd forint volt, amelynek 91%-át turisztikai célú utakon költötték el. A kiadások közel negyede Németországban és Ausztriában realizálódott. A **turisztikai utak** kiadásainak egyharmadát szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatások igénybevételére, másik egyharmadát étel-ital, üzemanyag és egyéb árucikkek vásárlására fordították.

5. A külföldiek magyarországi utazásai

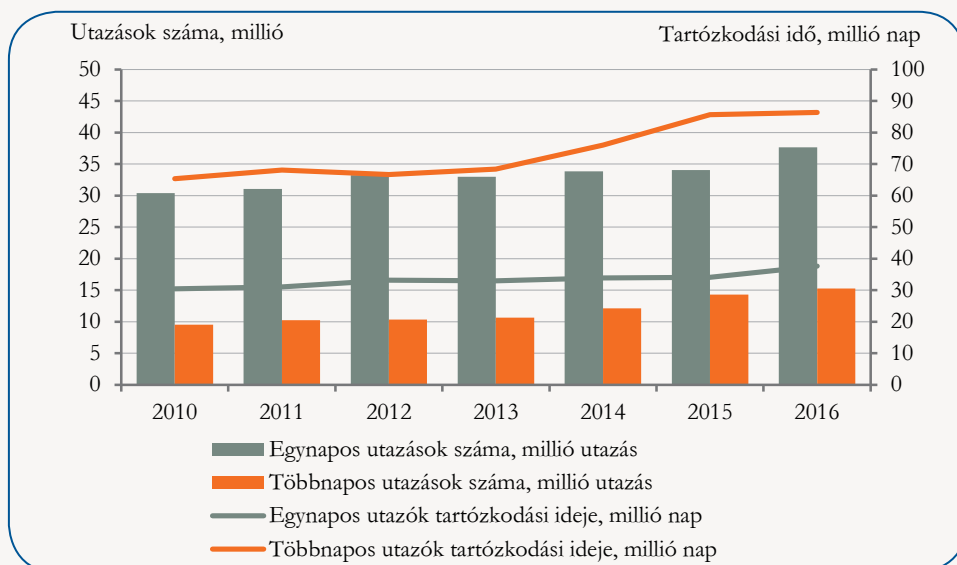
5.1. A külföldiek magyarországi utazásainak száma és az utazások főbb jellemzői

2016-ban a külföldiek 53 millió utazást tettek Magyarországra, 9,4%-kal többet, mint az előző évben. A látogatások száma az egy- és a többnapos utazások esetében egyaránt nőtt (11 és 6,6%-kal), az egynapos utakon a nem turisztikai célú (13%), a több napra tett utazásoknál a turisztikai célú utak (8,6%) jelentős növekedése következtében.

A külföldi látogatók 97%-a az európai országokból, ezen belül 82%-a az Európai Unióból, 70%-a a szomszédos országokból érkezett. A szomszédos országok állampolgárai 37 millió alkalommal utaztak hazánkba, közel tizedével többször, mint 2015-ben. Az utazásaik 36%-a turisztikai célú, 17%-a többnapos utazás volt. A külföldiek kétötöde (21 és 20%-a) román és szlovák, 16%-a osztrák, 7,0%-a szerb, 4,0%-a ukrán állampolgár volt. 2016-ban a román beutazások száma 23, a szlovákoké 2,6%-kal nőtt az előző évhez képest. A többi szomszédos országból a szerbek 9,1, az osztrákok 5,4, az ukránok 3,8, a horvátok 2,7%-kal érkeztek többen. A többnapos látogatások esetében a román utazók számának nagyarányú növekedése mellett továbbra is kiemelkedő a német utazók száma (2 millió), akiknek 90%-a turisztikai céllal érkezett.

11. ábra

A Magyarországra tett utazások száma és az azok során eltöltött idő

A külföldiek **38 millió egynapos** és **15 millió többnapos** utazást tettek Magyarországra. Az 53 millió utazás 41%-a volt turisztikai célú, ebből 13 millió többnapos utazás.

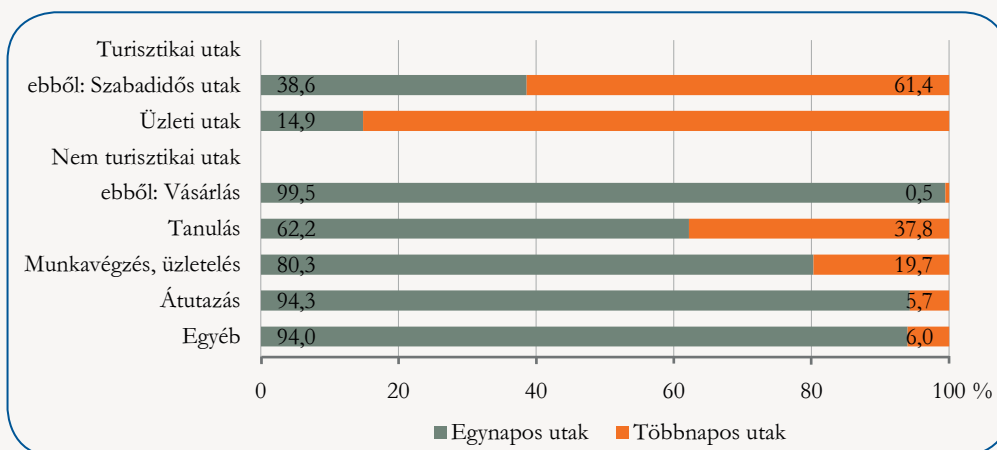
Az **egy napra tett utazások száma 11%-kal nőtt**, a nem turisztikai célú utak 13%-os élénkülése folytán. Az egy napon belüli utak 81%-a volt nem turisztikai célú, ezen belül 42%-a átutazás, 6,6%-a munkavégzés és üzletelés, 31%-a vásárlási célú látogatás. A vásárlási célú látogatók közel kétharmada (37 és 30%) szlovák és osztrák állampolgár volt, 21%-uk Romániából érkezett hazánkba. A munkavégzés, üzletelés céllal érkezők háromnegyede (39 és 35%) szlovák és ukrán látogató, az átutazók esetében jelentős a románok és a szerbek aránya (29 és 13%), valamint a lengyel és a bolgár forgalom (9 és 8%).

Az **egynapos turisztikai utak fő motivációi** a rokon- és barátlátogatások, valamint a városnézések és az egészségmegőrzés, de folyamatosan nő a saját magyarországi ingatlanok felkeresése is. Az e céllal érkezők fele szlovák, 20–20%-uk osztrák és szerb állampolgár. A rokon- és barátlátogatásra érkezők közel kétharmada Szlovákiából és Romániából érkezett, közel egyenlő arányban. Az osztrákok főként egynapos városnézéseket, kisebb részben rokon- és barátlátogatásokat, egészségmegőrzési célú utazásokat tettek hazánkba (ideértendő a fogászati turizmus is).

Az egynapos utazások 2016-ban minden negyedévben közel tizedével nőttek 2015-höz képest. A III. negyedévben érkezett a legtöbb egynapos, éjszakázás nélküli látogató (13 millió fő).

12. ábra

Az egynapos és a többnapos utak aránya a külföldiek magyarországi utazásain belül, kiemelt motivációk szerinti bontásban, 2016

2016-ban a turisztikai célú utak élénkülése következtében a Magyarországra tett többnapos külföldi utazások száma 6,6%-kal, 15 millió utazásra nőtt. Az üdülések, városnéző utak száma számottevően gyarapodott, míg a rokon- és barátlátogatások száma közel negyedével esett vissza.

A több napra látogatók legnagyobb számban (2,7, 2,0, 1,7 millióan) Romániából, Németországból és Szlovákiából érkeztek, a turisztikai célú utak aránya az említett országok esetében 83, 90, illetve 86%. Jelentős (1 millió és 833 ezer fő) a turisztikai céllal hazánkba látogató osztrák és cseh turisták száma is.

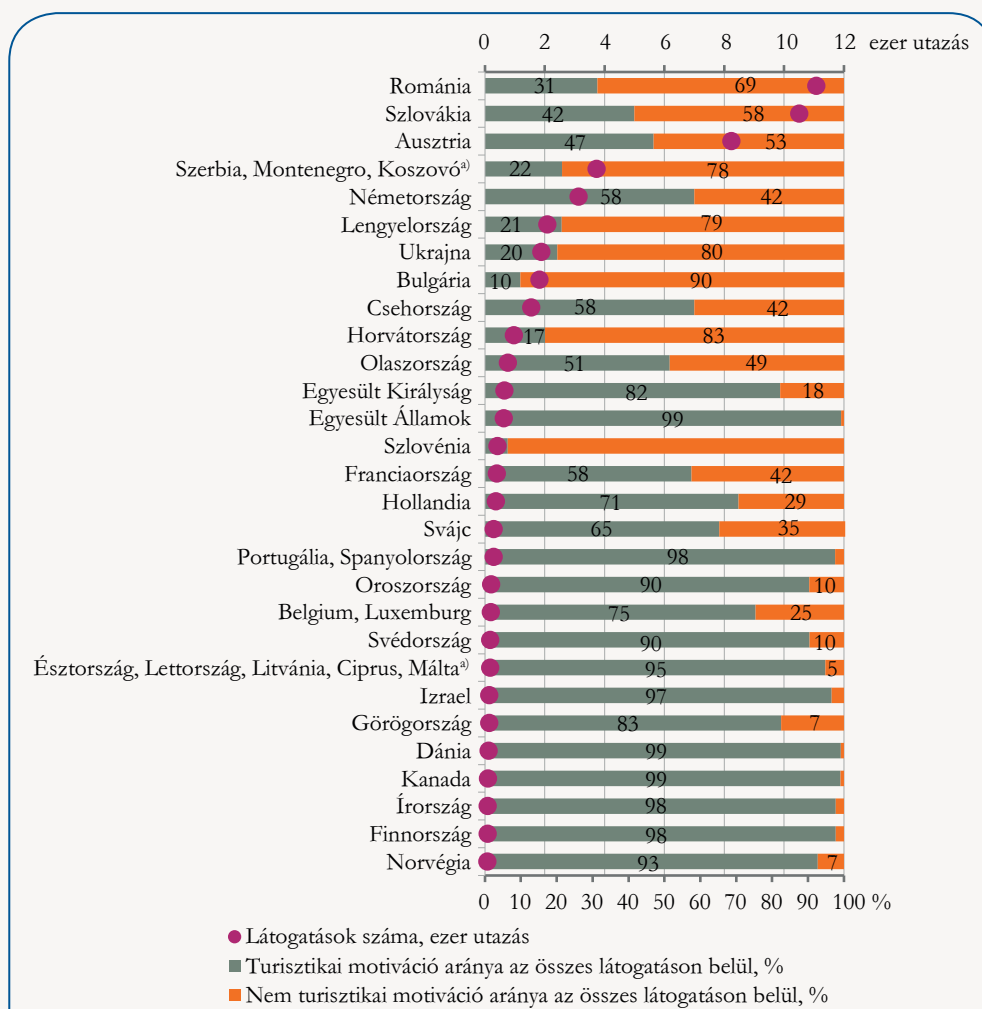
A szabadidős utazások száma (12,4 millió út) 10%-kal nőtt, az üzleti utazásoké 6,2%-kal mérséklődött az előző évhez képest. Egy év alatt közel felével, 2,2 millió főre emelkedett a román többnapos beutazások száma, amelynek kétötöde rokon- és barátlátogatás, valamivel több mint egyharmada üdülés, egyötöde saját lakóingatlan felkeresése volt.

A fő küldő piacnak számító német látogatók többnapos szabadidős utazásainak száma 10%-kal mérséklődött az előző évhez képest. Az utazások csökkenése főként a rokon- és barátlátogatások, valamint a gyógyászati és egészségmegőrzési célú utak visszaeséséből adódott. Utazási céljaik továbbra is szerteágazóak; főként üdülés (30%), 11–17% közötti arányban rokon- és barátlátogatás, városnézés, egészségmegőrzés és szórakozás.

A többnapos nem turisztikai célú utazások száma 6,5%-kal mérséklődött az átutazások és egyéb célú utak számának csökkenése, illetve a munkavégzők, üzletelők és vásárlási célú utazások jelentős arányú (19%-os) növekedése mellett.

13. ábra

A külföldiek magyarországi utazásainak száma és motiváció szerinti megoszlása, 2016

2016-ban a **külföldiek 124 millió napot töltöttek el** Magyarországon, **3,7%-kal többet**, mint 2015-ben. A tartózkodási idő növekedése szinte teljes mértékben az egy napra látogatók utazásainak élénküléséből adódott, miközben a több napra látogatók összes tartózkodási ideje szinte változatlan maradt. Az egynapos látogatók 38, a több napra érkezők 86 millió napot töltöttek el Magyarországon. Az egynapos utak 11, a többnapos látogatások száma 0,9%-kal emelkedett. Az elmúlt években az átlagos tartózkodási idő hossza évről évre nőtt, de 2016-ban **2,3 napra mérséklődött**. A **többnapos külföldi utakon mért átlagos tartózkodási idő** 6,0-ról szintén csökkent, **5,7 napra**.

2016-ban a szabadidős utazások alkalmával eltöltött idő átlagos hossza 4,0-ről 3,8 napra, az üzleti utazások hossza 3,7-ről 3,6 napra mérséklődött. Turisztikai szempontból kedvező változás, hogy az egészségmegőrzési célú utazások hossza 2,9-ről 4,5 napra bővült, ugyanakkor a rokon- és barátlátogatások 4,3-ről 3,7 napra, a magyarországi saját ingatlan felkeresésének ideje 3,7-ről 3,4 napra csökkent.

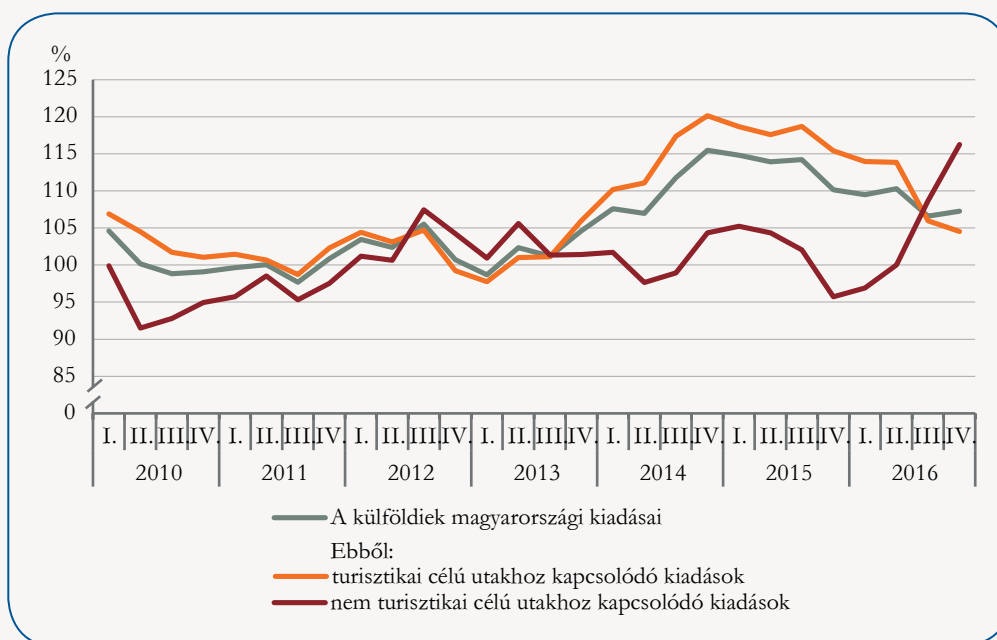
Az 1–3 napos utak során eltöltött összes tartózkodási idő hossza 2,9-ről 3,0 napra bővült, a klasszikus turisztikai utazásoknak mondható négy és annál több napos utak átlagos tartózkodási ideje 10-ről 9,3 napra mérséklődött.

5.2. A Magyarországra tett külföldi utazásokhoz kapcsolódó turisztikai és egyéb kiadások

A külföldiek magyarországi kiadásai négy negyedév gördülő adatai alapján 2016-ban 7,3%-kal növekedtek, a turisztikai kiadások 4,5, illetve a nem turisztikai kiadások 16%-os bővülésének hatására.

14. ábra

A külföldiek magyarországi turisztikai és egyéb célú látogatásaihoz kapcsolódó kiadások alakulása gördülő négy negyedév szerint

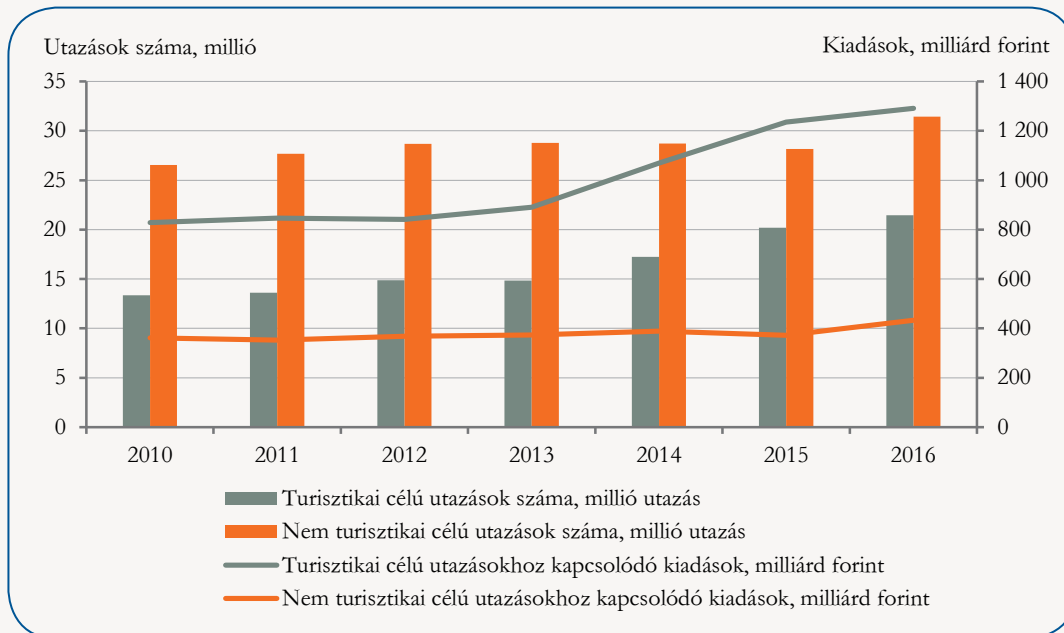
2016-ban a hazánkba látogató **külföldiek kiadásai 7,3%-kal, 1725 milliárd forintra nőttek** az előző évhez képest, miközben a látogatások száma ennél nagyobb mértékben, 9,4%-kal bővült.

Az utóbbi 2 évben a kiadások csökkenő ütemben (10 és 7,3%-kal) nőttek, a látogatószámok folyamatos (5,1 és 9,4%-os) emelkedése mellett. A külföldiek kiadásainak 75%-a (1292 milliárd forint) a **turisztikai célú** utazásokhoz kapcsolódott, amelyek a látogatások 41%-át tették ki. A szabadidős célú kiadások aránya 89, az üzleti utazásoké 11% volt. A szabadidős utakhoz kapcsolódó költségek közel egyharmada a városnézők, 21%-a az üdülési céllal, 14%-a a rokon- és barátlátogatásokra érkezők kiadásai voltak. Az

üzleti utazók 136 milliárd forintot adtak ki utazásaik során, 14%-kal kevesebbet, mint egy évvel ezelőtt. A nem turisztikai bevételek eközben 16%-kal, 433 milliárd forintra nőttek, a vásárlási célú kiadások összegének emelkedése következtében.

15. ábra

A Magyarországra tett külföldi utazások száma és az azokhoz kapcsolódó kiadások

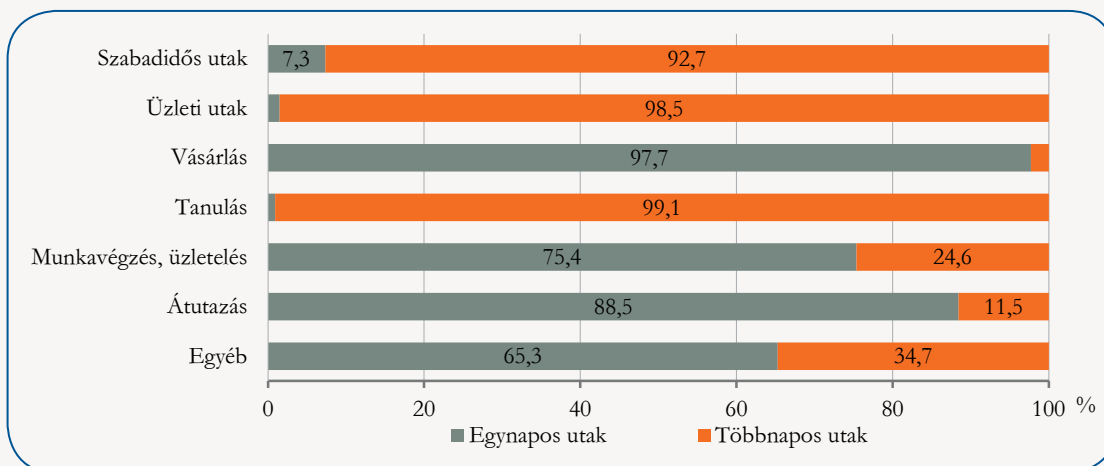
Az **egynapos utazásokon** részt vevők – akik az összes külföldi látogatás 71%-át adták – 433 milliárd forintot költöttek hazánkban, az összes külföldi magyarországi fogyasztás 25%-át. Kiadásaik összege 12%-kal nőtt az előző évhez képest. Miközben a turisztikai motivációval érkezők költsége 4,2%-kal (87 milliárd forintra) csökkent, az egynapos utak alkalmával a külföldi utazók vásárlási céllal 162, átutazáshoz kapcsolódóan 99, munkavégzés, üzletelés során 83 milliárd forintot költöttek.

Az egynapos látogatások alatt elköltött összeg 70%-a a szomszédos országokból érkezőktől folyt be: az osztrákok 101, a szlovákok 85, a románok 76, a szerbek 32, az ukránok 17 milliárd forint értékben vásároltak termékeket és szolgáltatásokat. Az egy napra látogatók átlagos napi egy főre jutó kiadásainak összege 11 500 forint volt, 200 forintra magasabb, mint 2015-ben. Az egynapos turisztikai célú kiadások 87 milliárd forintnyi összegének több mint fele az osztrákok, közel egyharmada a szlovákok kiadásai. Az osztrákok esetében a fogászati turizmus jelentős összegeket, a turisztikai kiadásai közel felét eredményezte, a szlovákok esetében is meghatározó a fogászati költség (8,7 milliárd forint), azonban a rokon- és barátlátogatások, valamint a városnézések során tett kiadásai is számottevőek (6 milliárd forint).

2016-ban a **többnapos utazásokon részt vevők** kiadásainak összege **1292 milliárd forint** volt, 5,7%-kal több, mint 2015-ben. A **többnapos kiadások** 93%-a (**1205 milliárd forint**) a **turisztikai utazásokhoz kapcsolódott**, ebből közel 1070 milliárd forint (8,4%-os bővüléssel) a szabadidős utazások során folyt be. A több napra érkező városnézők kiadásainak összege 325 milliárd forint, ebből a brit, az olasz, az orosz és a francia állampolgárok kiadásai a legmagasabbak. A britek kiadásai 2,0%-kal csökkentek, miközben a további országokból érkezők kiadásai 26–51%-kal emelkedtek. A többnapos utazások kiadásainak 14%-a Németországból, 9,4%-a az Egyesült Államokból, 5,9%-a az Egyesült Királyságból, 5,3%-a a Csehországból, illetve 4,6%-a az Ausztriából érkezőktől származott. Az üdülési célú utak jelentősen gyarapodtak a német, a román és a lengyel állampolgároknak köszönhetően. A több napra, **nem turisztikai céllal** tett 1,6 millió látogatás során befolyt 87 milliárd forint jelentős része a Magyarországon tanuló diákok kiadásai (42 milliárd forint), a munkavállalók, üzletelők, valamint az átutazók 27, illetve 13 milliárd forintot költöttek.

16. ábra

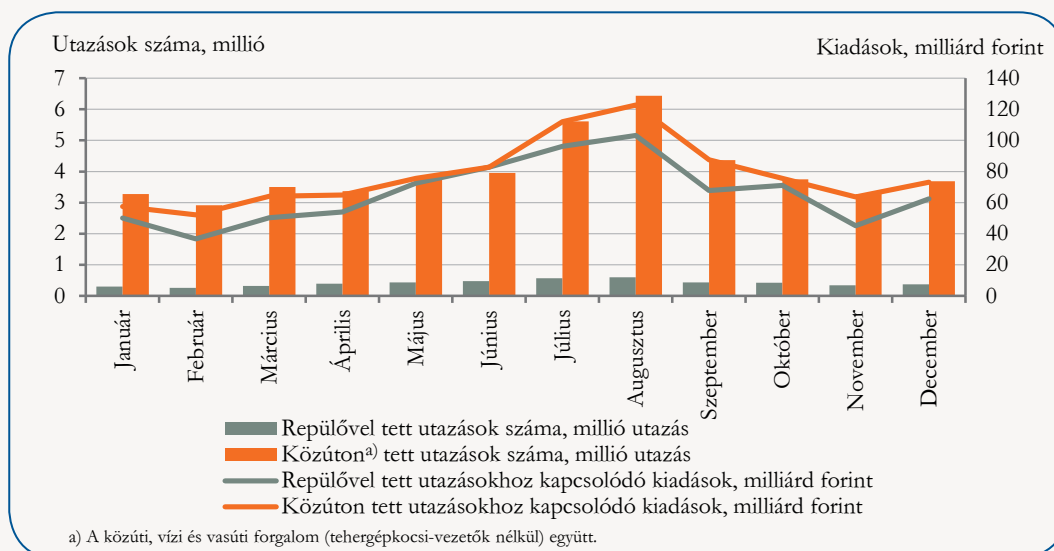
**Az egynapos és a többnapos beutazásokhoz kapcsolódó költség aránya
kiemelt motivációk szerinti bontásban, 2016**

A külföldi látogatók a vizsgált időszakban naponta átlagosan 13 900 forintot költöttek, 3,5%-kal többet, mint 2015-ben. A turisztikai célú utazások napi átlagos kiadásainak összege 15 700 forint volt (300 forinttal több, mint az előző évben), a nem turisztikai átlagköltség 9400-ról 10 300 forintra nőtt. A külföldiek napi átlagos kiadásainak rangsorában a körutazásokon részt vevők napi kiadásai a legmagasabbak, átlagosan 47 ezer forint, a városnézők napi költsége némileg mérséklődött, 25 ezer forintra. A legalacsonyabb napi összeget a saját ingatlant felkeresők és a természetjárók adták ki (4500 és 5100 forint).

17. ábra

**A Magyarországra tett külföldi utazások száma és a kapcsolódó kiadások
az érkezés módja szerint, 2016**

2016-ban a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérén 11,4 millió utas fordult meg ki- és belépő irányban. Az utasforgalom 11%-kal nőtt az előző évhez képest. 2016-ban a turisztikai becslések alapján a **repülővel érkező külföldiek utazásainak száma 4,9 millió** volt. A legtöbb az Egyesült Államokból (629 ezer fő), az Egyesült Királyságból (519 ezer fő), Spanyolországból, illetve Portugáliából (281 ezer fő) jöttek, mindhárom küldő terület esetében emelkedő (5,6, 8,6, illetve 17%-os) érkezésszámmal. A légi úton érkezők 97%-a turisztikai céllal érkezett, ebből 55% városnézés, körutazás, 15% üzleti utazás, 12% rokon- és barátlátogatás, valamint 4–4% üdülés, szórakozás céljából látogatott

el hazánkba. A repülővel érkezők átlagos tartózkodási ideje jóval magasabb (7,1 nap), mint a közúton érkezőké (1,9 nap). A hazánkba érkező összes külföldi átlagos tartózkodási ideje 2,3 nap volt. A leghosszabb időt a tanulók (77 nap) és a munkavégzők (32 nap) töltötték nálunk, a legkevesebbet a körutazók (3,5 nap) és az üzleti utazók (4,4 nap).

A légi úton érkezők egy fő egy napjára jutó költsége (22 500 forint) több mint kétszerese a közúton érkezőkének (10 500 forint). A turisztikai motivációk közül az egy főre jutó napi költség összege a körutazóknál a legmagasabb, 48 ezer forint, a legalacsonyabb, 12 800 ezer forint a rokon- és barátlátogatásra érkezőké.

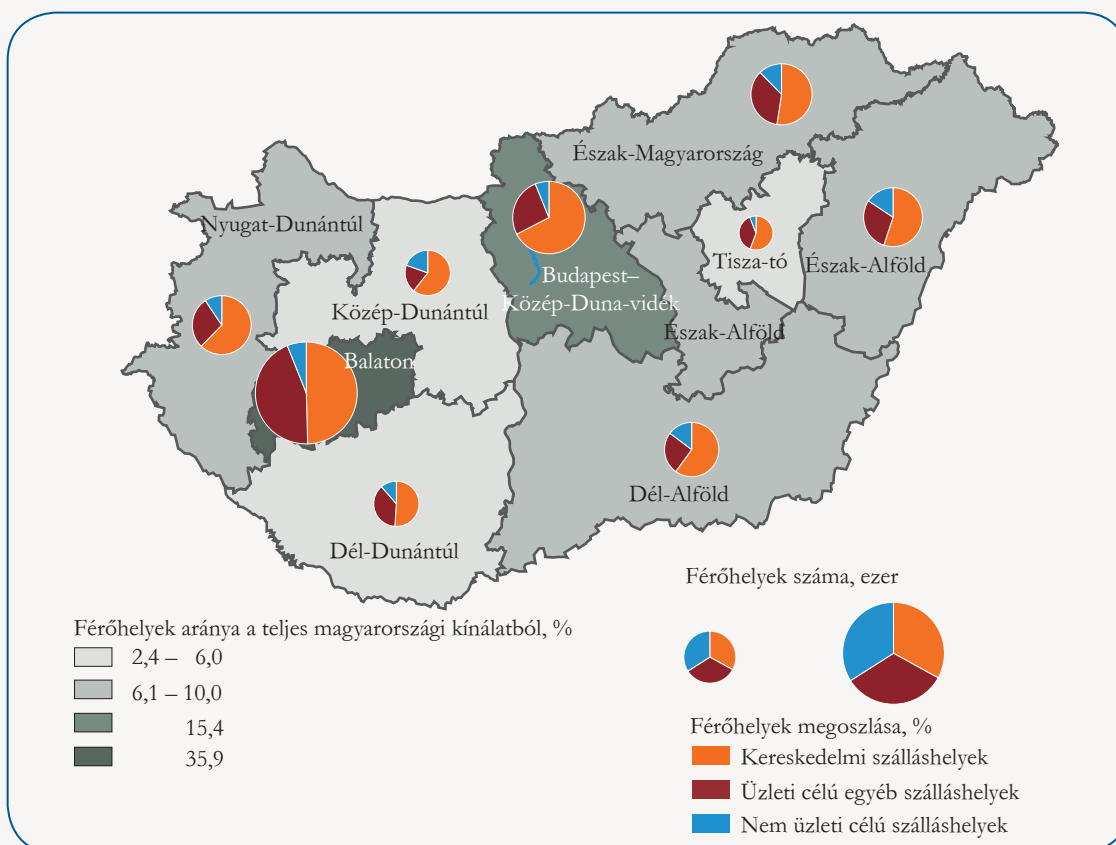
A **látogatók fogyasztási szerkezete** az egy- és a többnapos utazások esetén jelentősen eltér. Az **egynapos utakhoz kapcsolódó kiadások** 22%-át élelmiszer-vásárlásra, 39%-át egyéb árucikkekre fordították. Az üzemanyag-kiadások, valamint a szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatások aránya 6,7 és 8,7% volt. Az egynapos utak esetében az egyéb árucikk és élelmiszer-vásárlások aránya nőtt a leginkább (együttesen 2,6 százalékponttal), a gyógy- és egészségmegőrző kezelésekre kiadott összegek aránya 0,7%-kal csökkent. A **több napra látogatók** a kiadásaik legnagyobb hányadát (41%) utazás és szállás igénybevételére (szálláshely- és vendéglátó-szolgáltatásokra) fordították, 16%-át közlekedésre, 21%-át élelmiszerre, italra és egyéb árucikkekre költötték. Az előző évhez viszonyítva számottevő változás nem tapasztalható a többnapos utaknál. Minimális mértékben az üzemanyag- és élelmiszer-vásárlások részaránya nőtt (0,7–0,8 százalékponttal), a gyógy- és egészségmegőrző kezelésekre fordított összegek aránya 1,0 százalékponttal csökkent.

6. Szálláshely-szolgáltatás

2016-ban Magyarországon a turisztikai szálláshely-szolgáltatást nyújtó egységek 215 ezer szobát és 683 ezer férőhelyet biztosítottak a vendégek számára. A férőhelyek több mint fele kereskedelmi szálláshelyeken, 35%-a üzleti célú egyéb szálláshelyeken, 10%-a nem üzleti célú (nonprofit) szálláshelyeken állt rendelkezésre.

18. ábra

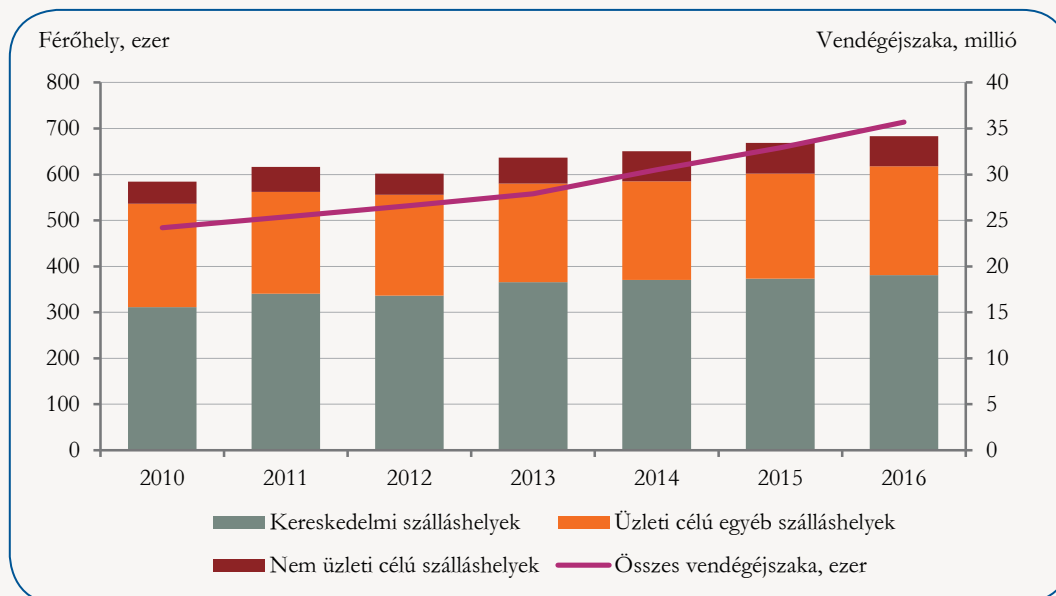
A szálláshelyek férőhelyeinek száma és aránya turisztikai régióinként, 2016

A vendégforgalom 77%-a a kereskedelmi szálláshelyeken, 18%-a az egyéb szálláshelyeken, 4,7%-a a nem üzleti célú szálláshelyeken realizálódott. Az egyéb szálláshelyeken töltött vendégéjszakák aránya 2013 óta folyamatosan emelkedik, 2013-ban és az azt megelőző években nem érte el a 15%-ot.

19. ábra

A szálláshelyi férőhelyek és az összes vendégéjszaka alakulása

6.1. Kereskedelmi szálláshelyek

2016. július végén 3386 kereskedelmi szálláshely közel 99 ezer szobával és 381 ezer férőhellyel várta a vendégeket. A kempingek lakóegységeinek száma meghaladta a 44 ezret.

2016. július 31-én 1090 szálloda működött az országban, amelyek 62 ezer szobával és az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely 39%-ával (150 ezer férőhellyel) rendelkeztek. A működő egységek és férőhelyek száma kismértékben emelkedett 2015 azonos időpontjához képest.

2016 júliusában 1112 panzió működött a kereskedelmi szálláshelyi férőhelyek 8,1%-ával (31 ezer férőhellyel). A nyári hónapokban jelentős kapacitással rendelkeztek a kempingek, júliusban 256 egység 118 ezer – az előző évinél 1,4%-kal kevesebb – férőhellyel volt nyitva. A közösségi szálláshelyek és az üdülőházak együttes férőhely-kapacitása az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely-kapacitás egyötödét tette ki.

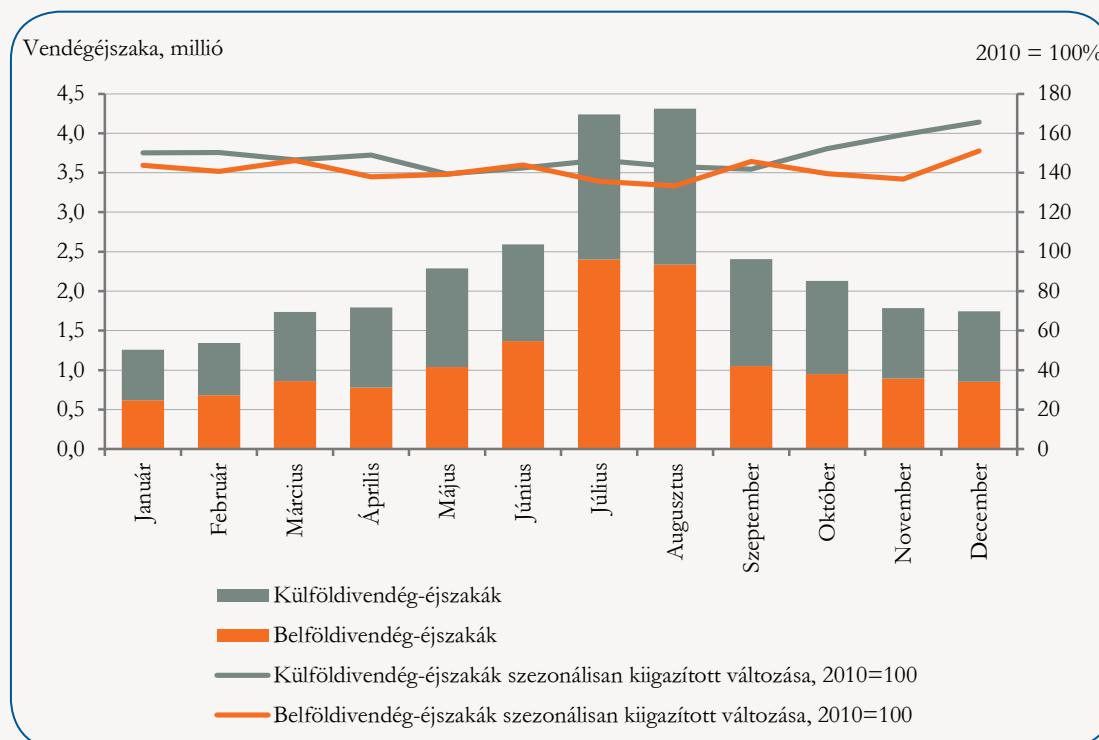
A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának évek óta tartó növekedése 2016-ban is folytatódott: 11,1 millió **vendég** 27,6 millió **éjszakára** vette igénybe a hazai szálláshelyek szolgáltatásait, ami 6,9, illetve 6,7%-os növekedést jelent 2015-höz képest.

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakában mért éves forgalmából fele-fele arányban részesedtek a külföldi és a belföldi vendégek. Az év során 8 olyan hónap volt, amikor a külföldi vendégéjszakák száma meghaladta a belföldiekét, 4 hónapban – júniustól augusztusig és februárban – a belföldi forgalom volt nagyobb.

2016-ban a kereskedelmi szálláshelyekre 5,3 millió **külföldi** vendég érkezett, és 13,8 millió éjszakát töltöttek el. Számuk 7,6, az általuk eltöltött vendégéjszakáké 6,5%-kal meghaladta az előző évet. A külföldi vendégéjszakák csaknem felét a júniustól szeptemberig tartó időszakban regisztrálták. A vendégéjszakában mért forgalom – április és június kivételével – minden hónapban meghaladta az előző év azonos hónapjának forgalmát, az utolsó három hónapban pedig kiugró volt a növekedés mértéke (16–20%).

20. ábra

A kereskedelmi szálláshelyek vendégéjszakáinak száma és szezonálisan kiigazított változása, 2016

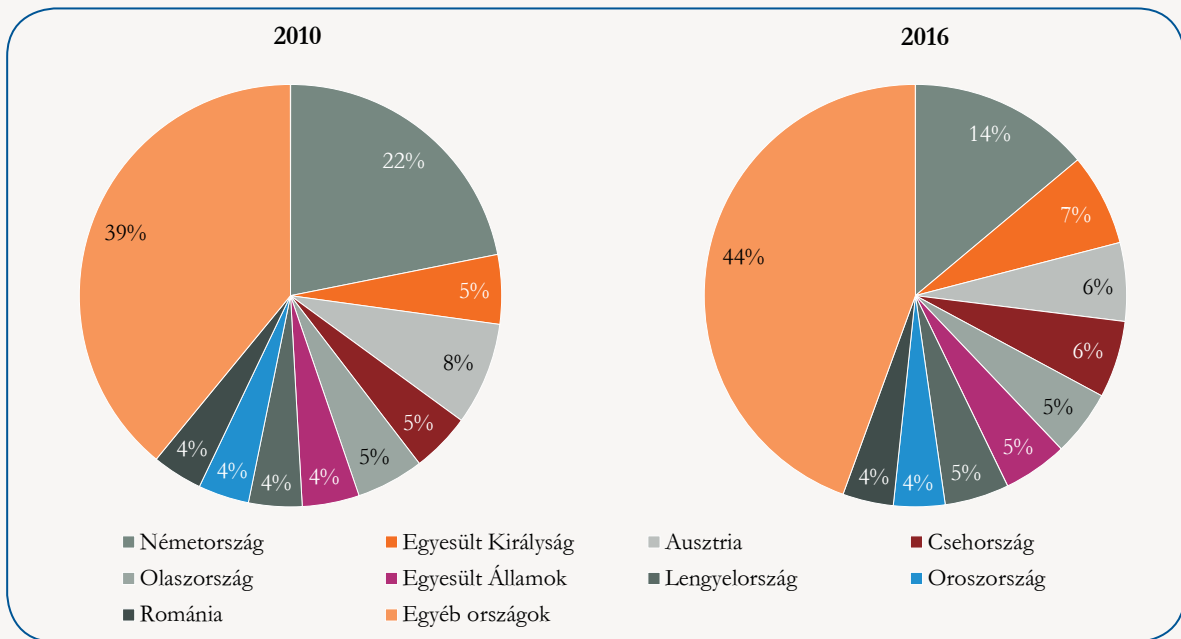
A külföldi vendégéjszakaik száma – a kempingek kivételével – valamennyi szállástípusban emelkedett az egy évvel azelőttihez képest. A panziók, az üdülőházak és a szállodák 3–7, a közösségi szálláshelyek 30%-os bővülést értek el. A külföldi vendégek túlnyomó része az előző évekhez hasonlóan szállodában szállt meg. Vendégéjszakaik 83%-a ebben a szállástípusban, több mint harmada a négycsillagos egységekben realizálódott. A többi szállástípus részesedése a külföldi forgalomból csekély, 2–8% közötti volt. Közülük csak a kempingekben töltötték több éjszakát (tízből hatot) a külföldiek, mint a belföldiek.

2016-ban a külföldi vendégösszetétel nem változott lényegesen az előző évekhez képest. A vendégéjszakaik több mint nyolctizedét az Európából, héttizedét az Európai Unióból érkező vendégek töltötték el. Európából 4,2 millió vendég vette igénybe a hazai kereskedelmi szálláshelyeket, az általuk eltöltött éjszakaik száma meghaladta a 11,3 milliót, ez 7,1, illetve 6,1%-os növekedést jelentett.

Az évek óta tapasztalható csökkenés ellenére a vendégéjszakaik száma alapján a legjelentősebb piacunk továbbra is Németország. Az ország külföldi forgalmának a hetedét, a balatoni forgalomnak a harmadát adták a német vendégek. A további legjelentősebb küldő országok sorrendben az Egyesült Királyság, Ausztria, Csehország, Lengyelország és Olaszország voltak, amelyek együttesen a teljes külföldi vendégéjszaka-forgalom 29%-át adták. Közülük Lengyelország és Csehország esetében kétszámjegyű, az Egyesült Királyság és Ausztria esetében egyszámjegyű élénkülés történt, az olasz forgalom stagnált. 2016-ban az előbbieken felsorolt országokon kívül még az Egyesült Államokból, Oroszországból és Romániából érkező vendégek töltötték el országanként több mint félmillió vendégéjszakát a hazai kereskedelmi szálláshelyeken.

21. ábra

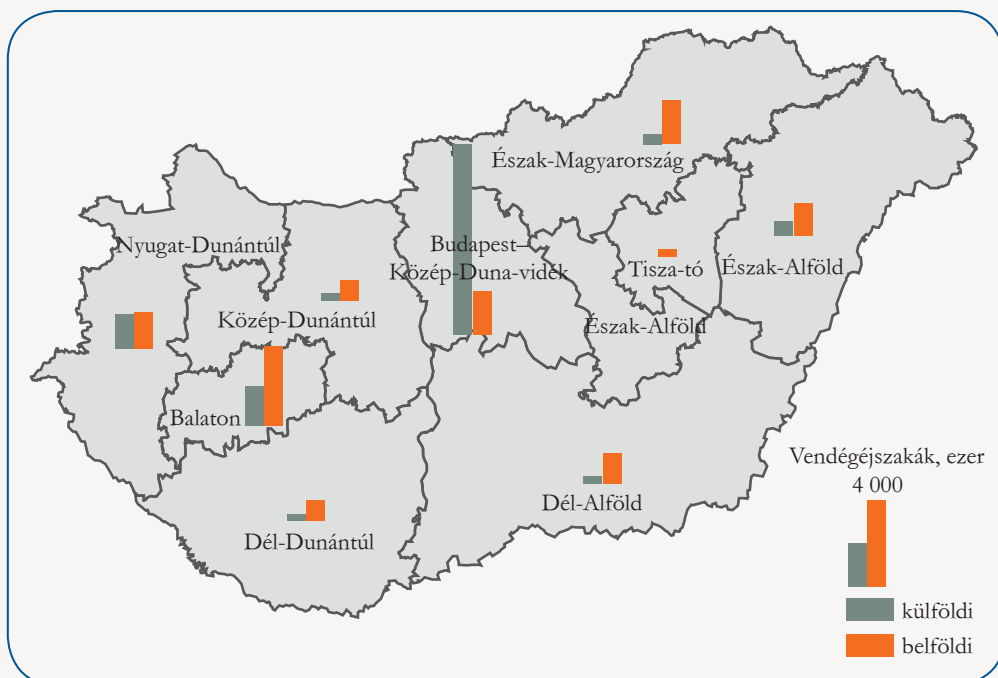
A külföldi vendégéjszakák számának megoszlása főbb küldő országok szerint

Az Európán kívüli földrészek részesedése a vendégéjszakákból kevésbé jelentős (9%), forgalmuk 8,1%-kal élenkült 2015-höz képest. 2016-ban a legjelentősebb Európán kívüli küldő ország az Egyesült Államok volt, az innen érkező vendégek 678 ezer vendégéjszakát tölthetnek el hazánkban, 3,3%-kal többet, mint egy évvel korábban. Az Európán kívüli vendégforgalomból az ázsiai országok 1,3 millió vendégéjszakával részesedtek, amelyhez legnagyobb mértékben Izrael és Kína járult hozzá. A Kínából érkezőknél az előző évhez hasonlóan kiemelkedően magas, 36, Izrael esetében 20%-os bővülést mértek a kereskedelmi szálláshelyek.

22. ábra

A kereskedelmi szálláshelyek külföldi- és belföldi vendégéjszakáinak száma turisztikai régióinként, 2016

2016-ban a kereskedelmi szálláshelyek 5,8 millió **belföldi vendéget** fogadtak, akik összesen 13,8 millió vendégéjszakát vettek igénybe. A belföldi vendégek és -vendég-éjszakák száma egyaránt nőtt (6,2, illetve 7,0%-kal) 2015-höz képest. Az éves belföldi kereslet több mint harmada július–augusztusban jelentkezett, mindkét hónapban meghaladva a 2 millió vendégéjszakát. A vendégéjszakák száma alapján a belföldi vendég-forgalom – a közösségi szálláshelyek kivételével – minden szállástípus esetében emelkedett. A belföldi forgalom kevésbé koncentrált a szállodákra, mint a külföldiek esetében, de a belföldiek körében is a szálloda volt a legkedveltebb szállástípus. A belföldi vendégek átlagosan 2,4 éjszakára vették igénybe a szálláshelyek szolgáltatásait, ami megegyezik az előző évi átlagos tartózkodási idővel.

A kereskedelmi szálláshelyek **kapacitáskihasználtsága** a megelőző évek folyamatos növekedését követően tovább javult: 2016-ban 47%-os szobafoglaltsággal működtek, ami 1,9 százalékponttal magasabb volt, mint egy évvel korábban. A **szállodák** átlagos szobafoglaltsága 56%-os volt, 2,3 százalékponttal meghaladta a 2015-ben regisztráltat. A négy- és ötszallagos egységek, illetve a gyógyszállodák kiemelkedő (65% vagy magasabb) kihasználtságot értek el. Július és augusztus hónapokban működtek a szállodák a legmagasabb (69–72%-os) szobafoglaltsággal. A fővárosban az év minden hónapjában jelentősen meghaladta a foglaltság az országos átlagot, az év egészét tekintve 71%-ot tett ki.

A kereskedelmi szálláshelyek **bevételei**, különösen a szállásdíjbevétel, a vendégéjszakáknál is nagyobb mértékben emelkedtek 2016-ban. A szálláshelyek összesen 403 milliárd forint bruttó árbevételt realizáltak, folyó áron 9,3%-kal többet, mint 2015-ben. Az összes bevétel hattizedét kitevő szállásdíjbevétel (238 milliárd forint) az előző évi értéknél 11%-kal volt magasabb. A szállásdíjbevétel a közösségi szálláshelyek kivételével mindegyik szállástípusban emelkedett. A vendégéjszakákból fele-fele arányban részesedő külföldi és belföldi vendégektől a szállásdíjbevétel 61, illetve 39%-a származott. A külföldiek tehát jellemzően a magasabb színvonalú, drágább szálláshelyeket választották. A vendéglátás bevétele 4,9%-kal, 82 milliárd forint, az egyéb szolgáltatások bevétele 8,8%-kal, 83 milliárd forint emelkedett. Az összes bevétel túlnyomó része (89%-a) a szállodákban keletkezett.

A szálláshelyek belföldi bevételeinek alakulását jelentősen befolyásolhatta a Széchenyi Pihenőkártya (SZÉP-kártya) igénybevétele. Júliusban SZÉP-kártyával mintegy 2300 kereskedelmi szálláshelyen, köztük több mint 900 szállodában lehetett fizetni országszerte. 2016-ban a belföldi vendégek 19 milliárd forint értékben fizettek SZÉP-kártyával az azt elfogadó kereskedelmi szálláshelyeken, 8,1%-kal többel, mint az előző évben. Ennek az összegnek a 86%-a a szállodákhoz folyt be.

Az élénkülő kereslet hatására a szállodák az előző éveknél magasabb teljesítménymutatókat (átlagárát, REVPAR-t és TREVPAR-t) érték el. A szállodai szobák bruttó átlagára 2016-ban közel 18 400 forint volt, 5,3%-kal több, mint az előző évben. A négycsillagos egységek az átlaghoz hasonló, az ötszallagos szállodák több mint kétszeres szobaárát érvényesítettek. Egy szoba egy működési napjára a szállodákban átlagosan bruttó 10 300 forint szállásdíjbevétel (REVPAR) jutott, 9,8%-kal magasabb, mint 2015-ben. Az egy kiadható szobára jutó teljes árbevétel (TREVPAR) a szállodákban közel 17 500 forint volt, 7,8%-kal több, mint 2015-ben.

Gyógyszállodák

A szállodai férőhelyek 8,3%-a az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által regisztrált 35 gyógyszállodában állt rendelkezésre 2016-ban. A gyógyszállodák átlagos férőhely-kapacitása két és félszerese a szállodák átlagos férőhelyszámának.

A gyógyszállodákba több mint 700 ezer vendég érkezett, közel 2,4 millió éjszakára. Ez azt jelenti, hogy minden tizedik szállodai vendégéjszakát gyógyszállóban töltöttek a vendégek. Az átlagosan hosszabb időre (4,1 éjszakára) érkező külföldi vendégek vendégéjszakájában mért forgalma 6,1%-kal bővült. A jóval nagyobb számban érkező, de rövidebb időt (átlagosan 2,8 éjszakát) töltő belföldiek 6,0%-kal több éjszakát vettek igénybe az előző évhez képest. Bár a gyógyszállók vendégforgalmának harmada július–augusztusban realizálódott, az év többi hónapjában kiegyenlítettebb kereslet jelentkezett, mint a többi

szállástípus esetében. A szállodai szállásdíjbevételeiből a gyógyszállók 11%-kal részesedtek. Szállásdíjbevételeik egytizedével bővült ugyan, azonban a vendéglátásból és egyéb szolgáltatásokból származó bevétel kismértékű emelkedése miatt az összes bevétel növekedése (6,8%) nem érte el a szállodai átlagot (9,8%). A gyógyszállodák az év során minden hónapban magasabb szobafoglaltsággal működtek, mint a szállodák átlagosan, az év egészét tekintve 8,5 százalékpont volt a különbség.

6.2. Üzleti célú egyéb szálláshelyek

2016 végén 1630 településen 38 ezer hivatalosan regisztrált egyéb szálláshelyi vendéglátó 101 ezer szobával és 237 ezer férőhellyel várta a vendégeket. A szállásadók számának és szálláshelyeik kapacitásának fele a balatoni turisztikai régióban található.

A szállásadók száma 2,8, a szobáké 2,3, a férőhelyeké 3,8%-kal emelkedett az előző évhez képest. A férőhelyek számának növekedése főként Közép-Magyarországot, azon belül is Budapestet érintette.

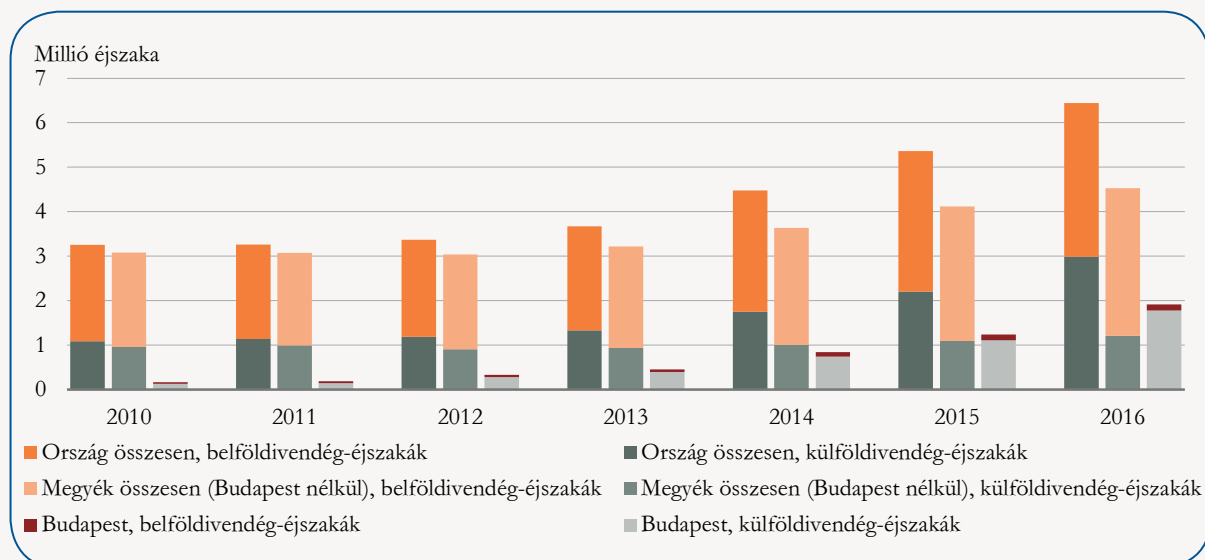
Az egyéb szálláshelyi vendéglátáson belül a megközelítőleg 10%-os súlyú **falusi szállásadásban** a vendéglátók és szobák száma egyaránt 2,1%-kal mérséklődött, míg a férőhelyeké stagnált. A férőhelyek számának csökkenése Közép-Dunántúlon volt a legnagyobb mértékű.

A vendégforgalom élénkülése lényegesen meghaladta a kapacitás bővülését. A települési önkormányzatok jelentése szerint 2016-ban 1,9 millió vendég 6,4 millió éjszakát töltött el egyéb szálláshelyeken. A vendégek száma 17, a vendégéjszakáké 21%-kal nőtt. 2016-ban a vendéglátók átlagosan 50 vendéget fogadtak, akik átlagosan 3,4 éjszakára maradtak. Az éjszakák közel háromötödét a belföldi vendégek vették igénybe. A falusi szállásadás esetében a hazai vendégek dominanciája még inkább érvényesült: a belföldi vendégek és a belföldi vendég-éjszakák részaránya 90% volt. 2016-ban 1,2 millió belföldi vendég közel 3,5 millió éjszakát töltött az egyéb szálláshelyeken, a vendégek száma 12, a vendégéjszakáké 10%-kal bővült az előző időszakhoz mérten. A **külföldi vendég-forgalomban** a belföldihez képest jóval nagyobb mértékű (25 és 37%-os) volt a bővülés. A külföldi vendég-éjszakák száma nagyobb mértékben nőtt, mint a vendégek száma, vagyis az átlagos tartózkodási idő 3,6-ról 3,9 éjszakára nőtt.

Figyelemre méltó Budapest 2016. évi kapacitás- és vendégforgalom-emelkedése. A vendéglátók, a szobák és a férőhelyek száma, illetőleg a vendégforgalom nagymértékben nőtt; a bővülés mértéke a férőhelyek számánál 16, a vendégek számánál 28, az általuk eltöltött éjszakáknál pedig 54% volt. A külföldi és belföldi vendégek, valamint a vendégéjszakák száma egyaránt emelkedett, a budapesti vendégéjszakák számának 93%-át a külföldi vendégek adták (miközben az országos átlag 46% volt).

23. ábra

Az üzleti célú egyéb szálláshelyek vendégéjszakáinak száma

6.3. Nem üzleti céllal üzemeltetett közösségi, szabadidős szálláshelyek

2016. július végén az előző évihez képest 1,4%-kal több, 1050 szálláshely üzemelt nem üzleti célú (non-profit) egységként egész évben folyamatosan, illetve idény- vagy eseti jelleggel az ország 435 településén. A szálláshelyek száma az elmúlt években évről évre nőtt. A legtöbb szálláshely Dél- és Közép-Dunántúlon működött, ebben a két régióban van a kiadható szobák 39%-a. A turisztikai régiók közül a Balatonnál üzemelt a legtöbb egység (285), közel 4 ezer szobával. A sátorozó helyek harmada Észak-Magyarországon található.

A szobák és a férőhelyek számának több éve tartó növekedése 2016-ban megtorpant. 2016. július 31-én a kiadható szobák száma 3,3%-kal, 15 ezerre, a szobákban rendelkezésre álló férőhelyeké 1,5%-kal, 59 ezerre mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. A szobai és a sátorozó férőhelyek együttes száma 2,3%-kal, 65 ezerre csökkent. A nem üzleti célú szálláshelyek döntő része (379 egység) üdülőként üzemelt közel 13 ezer férőhellyel. Az üdülők mellett a gyermek- és ifjúsági tábor a legelterjedtebb üzemelési forma, az országban 235 ilyen típusú szálláshely működött 20 ezer férőhellyel. 2016-ban 162 diákotthon és kollégium végzett kiegészítő tevékenységként nem üzleti célú szálláshely-szolgáltatást, 24 ezer férőhelyet, az országos nonprofit szobai férőhely-kapacitás 41%-át kínálva.

A vendégforgalom 2013 óta tartó növekedése folytatódott 2016-ban is: a nem üzleti célú szálláshelyek 531 ezer **vendéget** fogadtak, az előző évihez képest 4,0%-kal többet. A **vendégéjszakák száma** 0,4%-kal nőtt, és megközelítette az 1,7 milliót. Az előző évekhez hasonlóan a vendégek és a vendégéjszakák döntő többségét (96, illetve 95%-át) a belföldi vendégek, illetve a belföldi vendégéjszakák adták. Az összes vendégéjszaka kétharmadát ismét a nyári hónapokban regisztrálták a szálláshelyek, annak ellenére, hogy ezekben a hónapokban kismértékben csökkent, az év elején és az év végén pedig növekedett a vendégéjszakában mért forgalom. A vendégek több mint harmada a Balatonnál szállt meg, ahol a vendégéjszakák 42%-át töltötték el. A belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2013 óta évről évre 0,1 éjszakával csökken, így négy év alatt 3,4-ről 3,1-re mérséklődött. A külföldiek tartózkodási ideje nőtt az elmúlt években, 2016-ban elérte a 3,7 éjszakát.

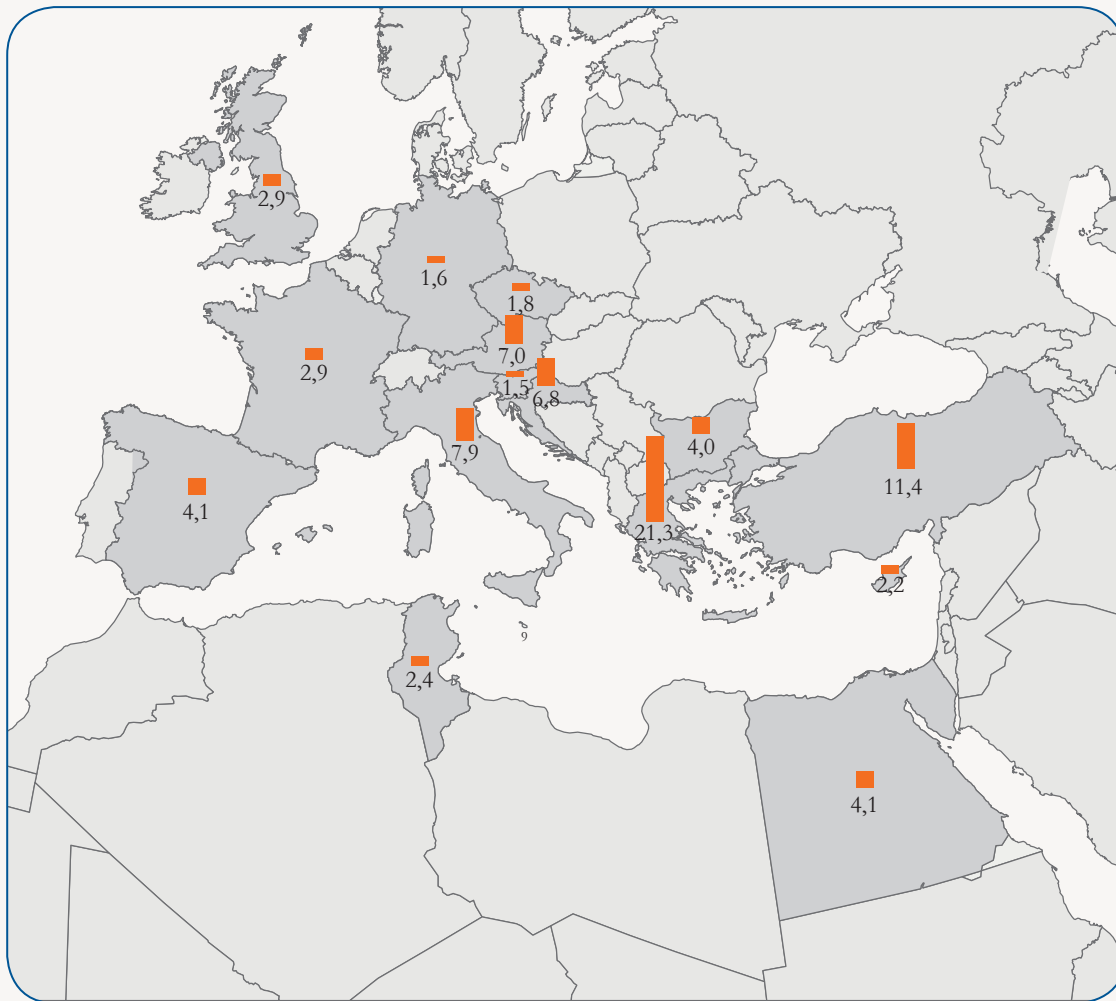
A szállástípust tekintve az üdülők voltak a legkeresettebbek, ezekben az egységekben vették igénybe a vendégéjszakák 43%-át, 2,2%-kal többet, mint 2015-ben. A második legnépszerűbb szállástípus a gyermek- és ifjúsági tábor volt, ezek az egységek az előző évihez hasonló számú éjszakát, az összes vendégéjszaka 28%-át realizálták. A kollégiumok és a diákotthonok 4,7%-kal kevesebb vendégéjszakát jelentettek 2015-höz képest. A hegyi menedékházak vendégéjszakájában mért forgalma kismértékben csökkent, a pihenőházaké jelentősen bővült, vendégéjszakáik együttes száma meghaladta a 190 ezret.

7. Utazásszervezés

2016-ban 1245 utazásszervezői, illetve -közvetítői vállalkozást regisztráltak a Budapesti Fővárosi Kormányhivatal adatbázisában. A tevékenységet végzők 75%-a utazásszervező, emellett 19% azon cégek aránya, akik elsődlegesen ügynöki tevékenységet folytatnak. A vállalkozások közel egyharmada az utazásszervezést más főtevékenység mellett végezte. Ezek elsősorban egyéb szárazföldi személyszállítással, konferenciák, kereskedelmi bemutatók szervezésével, üzletviteli tanácsadással vagy saját tulajdonú ingatlan-bérbeadással foglalkoztak. 2016-ban a vállalkozások 2,0%-a végzett egyéb foglalkozási tevékenységet: idetartoznak az utazással összefüggő egyéb szolgáltatások, mint például a jegyértékesítés, az idegenvezetői tevékenység és az utazási promóció. Közülük összesen 782 utazásszervezői és -közvetítői engedélyt is kiváltott, további 308 csak utazásközvetítői, 155 pedig csak -szervezői engedélyt kapott. A korábbi évekhez hasonlóan 2016-ban is az utazásszervező és -közvetítő vállalkozások majdnem fele budapesti székhelyű volt.

24. ábra

Szervezett utaztatás keretében a TOP 15 desztináció, 2015, %
(összes kiutazók száma=100,0)

Szervezett utaztatás keretében összesen 1,5 millió fő utazott külföldről Magyarországra, illetve hazánkból külföldre 2015-ben. Az utazási csomagszolgáltatást kiutazás esetén igénybe vevők száma 0,5%-kal, 658 ezer főre nőtt. A szervezett beutaztatás esetén az idelátogatók száma 7,6%-kal, 881 ezer főre emelkedett.

2015-ben az utazási csomaggal kiutazók **vendégéjszakáinak** száma összességében – 2,4%-os csökkenést követően – 4,0 milliót tett ki. A hazánkba látogató külföldiek vendégéjszakáinak száma 1,6 millió volt, 10%-kal magasabb, mint 2014-ben.

2015-ben a szervezett kiutaztatás keretében a legtöbb **külföldre látogató** magyar vendég Görögországba utazott, és a legtöbb vendégéjszakát is Görögországban regisztrálták. Magyarországra a legtöbb látogató az Egyesült Államokból érkezett, míg a legtöbb vendégéjszakát az Oroszországból érkező vendégek töltötték el hazánkban.

1. táblázat

Szervezett utaztatás keretében a TOP 10 származási országból érkező vendégforgalom, 2015

Ország	Magyarországra érkező külföldi-		Előző év=100,0%	
	vendégek száma, fő	vendég- éjszakáinak száma	vendégek száma, fő	vendég- éjszakáinak száma
Egyesült Államok	170 785	57 099	109,4	162,4
Németország	160 856	161 198	98,9	96,1
Ukrajna	107 353	231 025	128,0	123,7
Oroszország	47 453	330 384	96,8	101,8
Japán	41 646	61 552	155,5	125,7
Svájc	41 345	83 408	142,5	138,0
Ausztria	31 667	63 403	153,4	223,9
Egyesült Királyság	29 490	72 096	81,7	79,5
Törökország	25 432	49 149	104,1	99,3
Spanyolország	23 676	56 881	97,9	118,6

Az utazásszervezők és -közvetítők 177 milliárd forint **nettó árbevétel**t értek el 2015-ben, folyó áron 2,4%-kal kevesebbet, mint az előző évben. Az utazásszervezők ki- és beutaztatási, valamint belföldi utaztatási tevékenysége 100 milliárd forintot tett ki, melynek jelentős részét a 72 milliárd forint bevétel jelentő kiutaztatás adta. A beutaztatásból 24 milliárd forint árbevétel származott, ez az utazásszervezési forgalom 24%-át fedte le. A belföldi utaztatás során a vállalkozások 3,2 milliárd forint árbevételét realizáltak. Az utazásközvetítő cégek bevételéből az idegenforgalmi ügynökség jutaléka 2,2 milliárd, a közvetített szolgáltatásoké 2,5 milliárd forint volt. A vállalkozások a nem utazási csomagban értékesített és közvetített menetjegyek eladásából 2,4 milliárd jutalékot realizáltak. Az utazással összefüggő önálló értékesítések árbevétele meghaladta a 75 milliárd forintot.

8. Vendéglátás

2016 végén több mint 46 ezer **kereskedelmi** és 5,6 ezer munkahelyi, **rendezvényi és közétkeztetést végző**, azaz összesen közel 52 ezer **vendéglátóhely** üzemelt Magyarországon. A kereskedelmi vendéglátóegységeken belül mintegy 29 ezer étterem és cukrászda (magában foglalva a büféket és fagyfaltozókat is), valamint több mint 17 ezer italüzlet és zenés szórakozóhely látta vendégül a látogatókat. A kereskedelmi vendéglátóegységek 36, a munkahelyi vendéglátóhelyek 19%-át üzemeltették egyéni vállalkozók.

A vendéglátóhelyek száma 2010 és 2012 között növekedett, majd ezt követően folyamatosan csökkent, így 2016 végén több mint 3 ezerrel kevesebb vendéglátóhely működött, mint hat évvel korábban. Ezen belül 2010 óta 3,2 ezerrel szűkült a kereskedelmi vendéglátóhelyek száma, alapvetően az italüzletek és zenés szórakozóhelyek megszűnéséből adódóan. Ezzel párhuzamosan a munkahelyi vendéglátóhelyek számában enyhe bővülés volt tapasztalható.

A vendéglátóhelyek száma az előző év végéhez képest 1,4%-kal, több mint 700 egységgel csökkent. Ezen belül az éttermek, cukrászdák száma alig változott. Az éttermek, büfék számának 0,8%-os csökkenését némileg ellensúlyozta a cukrászdák számának 3,6%-os növekedése. Italüzletből és zenés szórakozóhelyből 4,0%-kal kevesebb, munkahelyi vendéglátóegységből 1,6%-kal több működött 2016 végén.

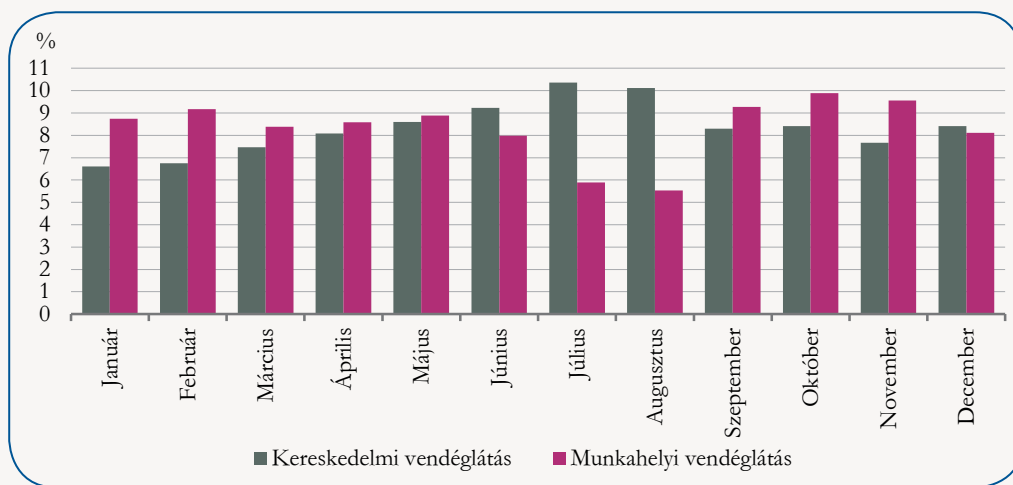
Az előzetes adatok alapján 2016-ban a vendéglátásból folyó áron 1005 milliárd forint **árbevétel** származott, a forgalom volumene 6,6%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. Az árbevétel 89%-a

(896 milliárd forint) a kereskedelmi, 11%-a (110 milliárd forint) a munkahelyi vendéglátásban realizálódott. A kereskedelmi vendéglátás forgalmának volumene 9,5%-kal nőtt, míg a munkahelyi és közétkeztetést végző vendéglátóegységeké 12%-kal csökkent. A kereskedelmi vendéglátóhelyek forgalmának háromnegyedét az éttermek, büfék és cukrászdák, 16%-át az italüzletek és zenés szórakozóhelyek, a fennmaradó 9,1%-át a kereskedelmi szálláshelyeken működő vendéglátóegységek adták. A kereskedelmi vendéglátás bevétele a nyári időszakra koncentrálódott, az éves bevétel 30%-a június–augusztusban realizálódott, míg a munkahelyi vendéglátás bevétele ennek komplementereként alakult. A vendéglátóhelyek forgalma árucsoportos megbontása szerint a teljes bevétel 73%-a ételforgalomból, 12%-a alkoholtartalmú italból, 11%-a alkoholmentes italból és 4,0%-a kávéból származott.

2016-ban a vendéglátásban folyó áron 301 milliárd forinttal több forgalom realizálódott 2010-hez képest, ezen belül a kereskedelmi vendéglátás aránya 4,5 százalékponttal nőtt, míg a munkahelyi vendéglátásé ugyanennyivel csökkent. Hat év elteltével a vendéglátóhelyek forgalma árucsoportos megoszlásában jelentős változás nem történt, az ételforgalom tekintetében lassú növekedés mutatkozott.

25. ábra

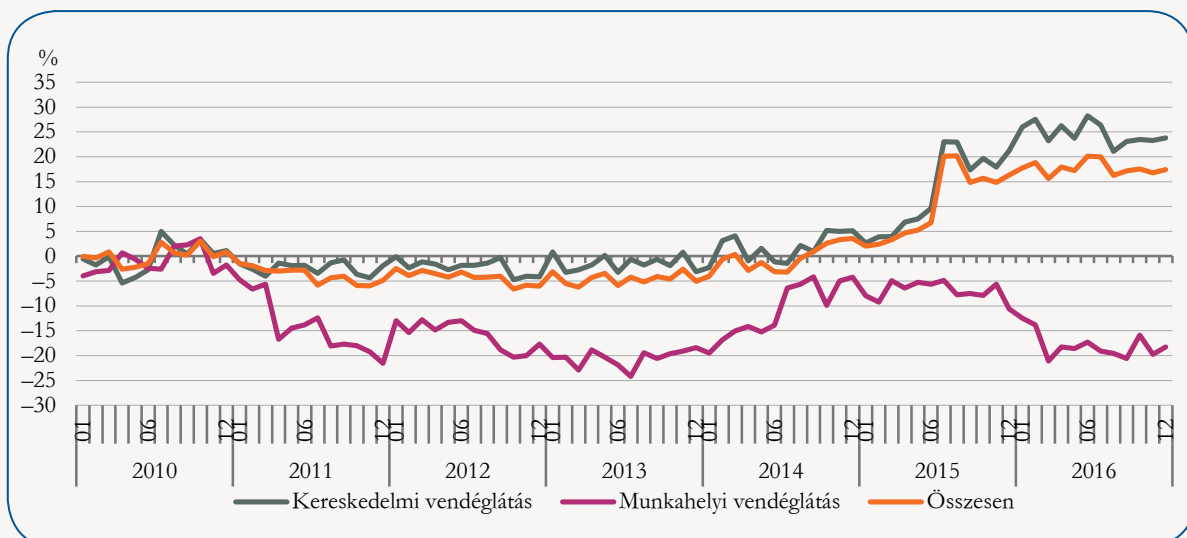
A vendéglátóhelyek forgalmának megoszlása, 2016

A szezonális és naptárhatástól megtisztított adatok alapján a vendéglátás-forgalom volumene 2016-ban 18%-kal emelkedett 2010-hez képest. Ezen belül a kereskedelmié 25%-kal bővült, a munkahelyi és közétkeztetést végző vendéglátóegységek forgalmának volumene 18%-kal mérséklődött.

26. ábra

A vendéglátóhelyek forgalmának szezonális és naptárhatással kiigazított volumenváltozása (2010 havi átlaga=100,0%)

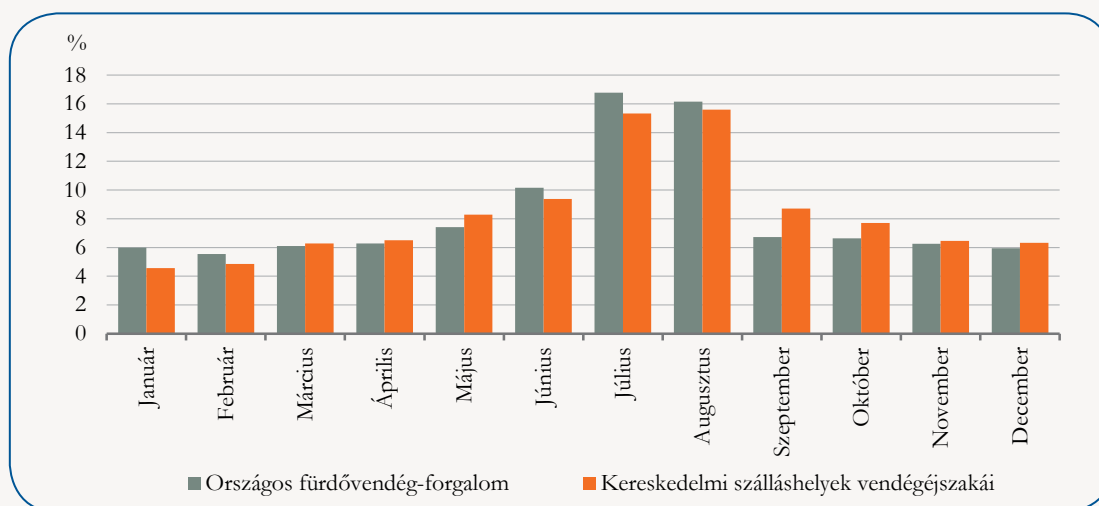

9. Fürdők

Magyarországon 2015-ben 386 állandó jelleggel üzemelő fürdő mellett 164 idényszerűen üzemelő fürdő várta a vendégeit. Az 550 fürdő jelentős része egyszerre többféle típusra (gyógy-, termál-, élményfürdő, strand, uszoda és tanuszoda) jellemző szolgáltatást is nyújtott. A legjellemzőbb fürdőtípusok a strandok (254 egység), illetve az élményfürdők (231 egység) voltak, de gyógyfürdőből is 130 egységet tartottak nyilván. Jelentősen nőtt a tanuszodák száma is.

27. ábra

A fürdők és a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmának
hónapok közötti megoszlása, 2015

A fürdők vendégforgalma 6,1%-os bővülést követően 2015-ben már meghaladta a 40 millió látogatót, a forgalom negyede Budapesten és Pest megyében valósult meg. Júliusban és augusztusban a fürdőlátogatók átlagos havi száma túllépte a 6,5 millió főt, míg a nyári hónapokon kívül 2–3 millió között alakult.

A fürdők árbevétele folyó áron 2015-ben 14%-kal, 144 milliárd forintra emelkedett. Az árbevétel 28%-a fürdő-, 44%-a szálláshely-szolgáltatások értékesítéséből származott.

A fürdők 2016. évi forgalmáról még csak előzetes becslések állnak rendelkezésre. Ezek alapján országos szinten megközelítőleg 6%-kal nőtt a látogatószám az egy évvel korábbihoz képest. A pozitív változás Észak-Magyarország kivételével valamennyi régióban érzékelhető volt. A turisztikailag jelentős fürdők 15% körüli árbevétel-növekedést realizáltak. A fürdőszolgáltatásból, illetve szálláshely-értékesítésből származó bevételek az átlagosnál is nagyobb mértékben emelkedtek.

10. Területi összehasonlítás

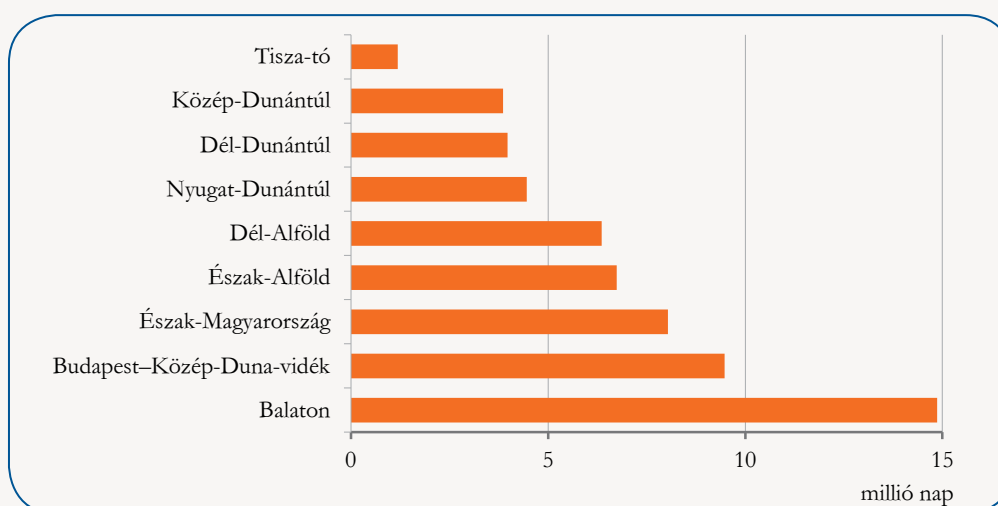
Hosszú távon megfigyelhető jelenség, hogy a fővárosban és a nyugati- vagy középső országrészben élők gyakrabban engedhetik meg maguknak a többnapos belföldi utazást, mint a keleti országrész lakói. Ez a jelenség a társadalmi rétegek életvitelével, eltérő kulturális igényeivel és elsősorban anyagi lehetőségeiből adódó különbségekkel magyarázható.

A magyarok többnapos belföldi turisztikai célú utazásaik során sok esetben nem lépik át a lakóhely régiójának határát. Ez alól kivételt képez a Balaton térsége, ahová az egész országból nagy arányban utaznak.

Az összes utazásra fordított idő 25%-a realizálódott a legnagyobb tavunknál, Budapest–Közép-Duna-vidék részesedése 16, Észak-Magyarorszáé 14, Észak- és Dél-Alföldé 11% volt a teljes belföldi turizmuson belül. Növekvő érdeklődés figyelhető meg a Balaton térsége és Észak-Magyarország iránt.

28. ábra

A többnapos belföldi utak során eltöltött idő célrégió szerint, 2016

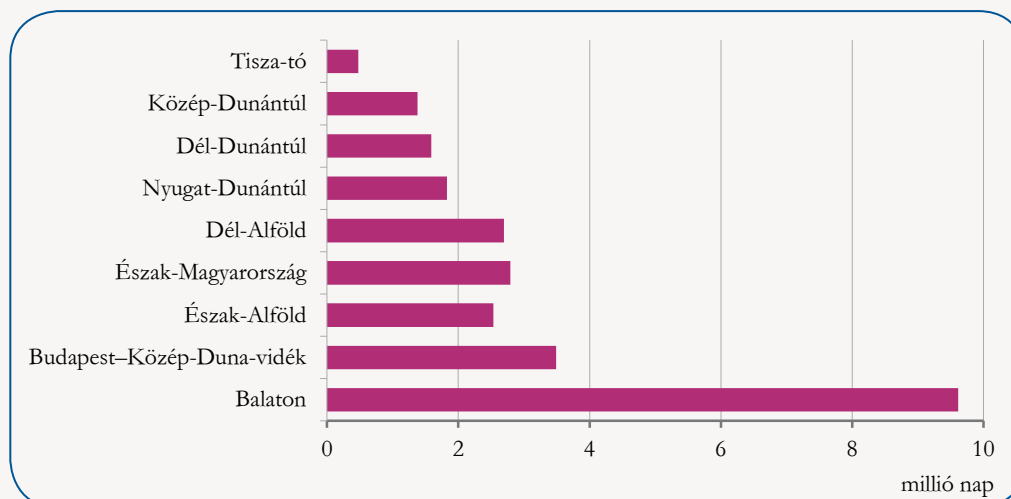

A Balatonnál a Közép-Magyarországról érkező lakók töltöttek el az év során a legtöbb időt, 6,2 millió napot, ami a régió belföldivendég-forgalmának 42, a teljes többnapos belföldi turisztikai forgalomnak 11%-a.

A hosszabb időtartamú utazásokra elsősorban a magasabb költséssel járó szórakozás, pihenés, üdülés motiváció jellemző, és kevésbé jelentős a rokonlátogatási célú utazások száma. Ennek hatására a regionális különbségek sokkal jelentősebbek, mint a rövidebb, hétvégi típusú utazásoknál. A fővárosiaknak 34, a Dunántúlon élőknek 28, az Alföldön lakóknak 21%-a vett részt ilyen utazáson.

29. ábra

A négy és annál több éjszakás utak során eltöltött idő célrégió szerint, 2016

A motiváció, a célrégió és a turisztikai költség igen szoros kapcsolatban van egymással. A Balaton térségét elsősorban szórakozás, pihenés céljából keresik fel a turisták, míg a Budapest–Közép-Duna-vidék régióba tett utazások felére ismerős meglátogatása miatt kerül sor, de a hivatalos célú utazásokon eltöltött idő 27%-a is ideirányul.

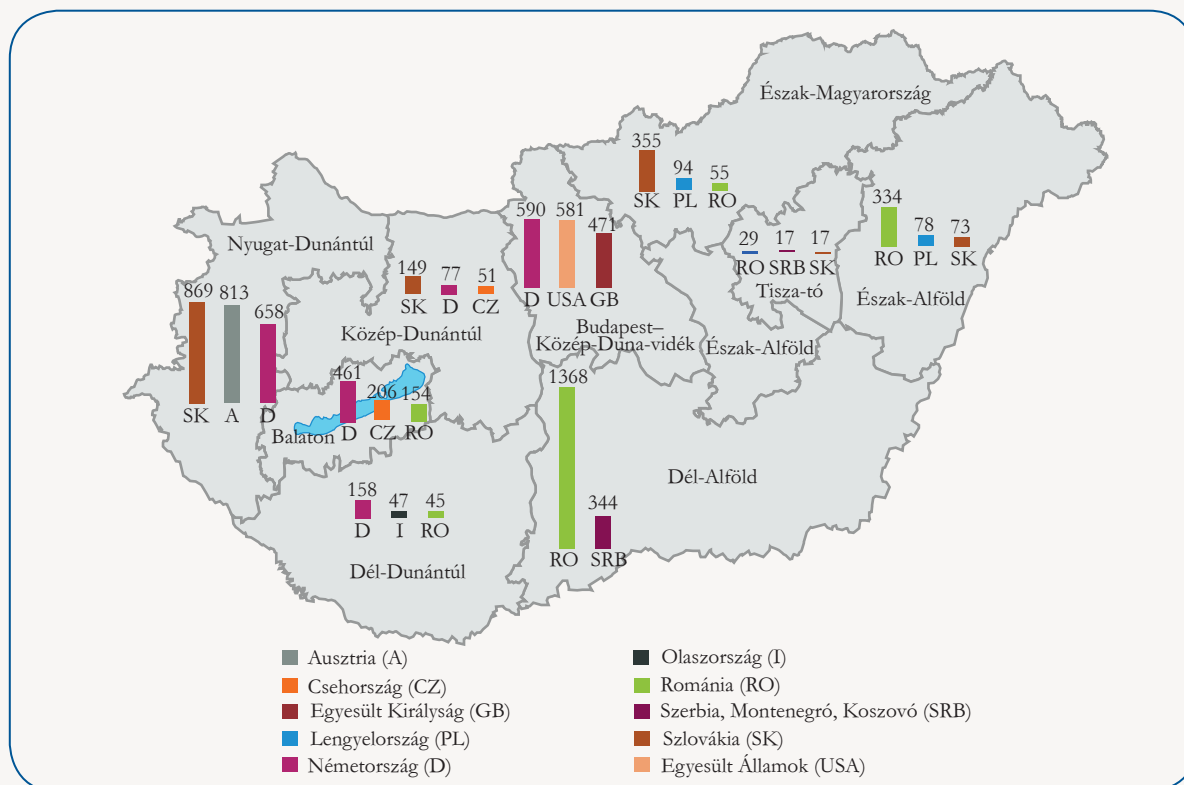
Az egyes régiók belföldi turizmusból származó bevételei nem minden esetben állnak arányban az odaérkezők számával, mivel a turisták napi költsége területileg jelentősen eltér. Az összes turisztikai fogyasztás 30%-a a Balatonhoz, 19%-a az Észak-Magyarország régióba tett utazásokhoz köthető.

2016-ban a több napra Magyarországra utazó **külföldiek** 37%-a legalább egy éjszakát eltöltött Budapesten. Az utazások száma 10%-kal (5,7 millióra) emelkedett 2015-höz képest. A fővárosba tett utazások negyötödét szabadidős céllal – nagyrészt városnézés (40%), körutazás (12%), rokon- és ba-

rát látogatás (11%) –, 15%-át üzleti céllal tették a hazánkba látogató külföldiek. A Németországból, az Egyesült Államokból és az Egyesült Királyságból érkezők aránya kimagasló (10, 10, illetve 8%). Az Európából, az Amerikából és az Ázsiából érkezők aránya 71, 14, illetve 13%. A Magyarországra tett legalább egyéjszakás tartózkodással járó utazások 26%-a Nyugat-Dunántúlra, 12%-a Dél-Alföldre, 10%-a a Balaton régióba irányult.

30. ábra

A hazánkba több napra érkező külföldiek száma a turisztikai régióknaként legjelentősebb küldő országok esetében, ezer utazás, 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több régiót is megjelölhettek.

A látogatottsági adatok alapján 2016-ban is Budapest és Nyugat-Dunántúl voltak a legnépszerűbbek. Budapestre érkezett a többnapos utazók 37%-a, 5,7 millió fő. A legjelentősebb küldő országok forgalma a britek esetében 11%-kal nőtt, míg a németek forgalma 17%-kal csökkent.

Nyugat-Dunántúl látogatottsági aránya 29-ről 26%-ra csökkent 2016 során. A több napra e régióba látogatók 22%-a szlovák, 21%-a osztrák, 17%-a német és 10%-a román állampolgárságú volt. Az osztrák, szlovák és német érkezések száma is mérséklődött 4–8%-kal, a románok közel ugyanannyian, a csehek 8,9%-kal többen érkeztek, mint 2015-ben.

A Balatonnál közel 1,5 millió külföldi fordult meg 2016-ban legalább 1 éjszakát eltöltve ott. A látogatók egyharmada német, 14%-a cseh, 10%-a román állampolgár volt. A németek 6,9, a csehek 4,1%-kal érkeztek többen, mint előző évben, a románok száma jelentősen visszaesett.

Dél-Alföld látogatottsági adatai kimagasló mértékben nőttek a román látogatószámok emelkedése miatt. Már 2015-ben is látható volt egy jelentősebb változás, amely leginkább a román érkezéseket érintette – közel 2,5-szeresére nőtt a többnapos látogatók száma 2014-ről 2015-re –, azonban 2016-ban a látogatottság szintén megduplázódott, 1,9 millió főre. Az üdülési célú többnapos román látogatások száma hatszorosára nőtt egy év alatt, a rokon- és barátlátogatások száma megduplázódott.

A külföldi vendég-forgalom erős területi koncentrátságára utal, hogy a **kereskedelmi szálláshelyeken** eltöltött vendégejszakák 59%-át a fővárosban, további 13%-át a Balatonnál, tizedét Nyugat-Dunántúlon regisztrálták. A Balaton turisztikai régióban eltöltött külföldi vendég-éjszakák száma 1,9%-kal

nőtt, a Budapestre látogató külföldi turisták 5,7%-kal több vendégéjszakát töltöttek el 2015-höz képest. A külföldi vendégéjszakák száma – Dél-Dunántúl kivételével – mindegyik régióban nőtt.

A Balatonon, ahol a kereskedelmi szálláshelyek belföldi vendég-forgalmának 27%-át regisztrálták, 10%-kal emelkedett a vendégéjszakák száma. Jelentős forgalmat könyvelhettek el a szálláshelyek Budapest–Közép-Duna-vidék és Észak-Magyarország turisztikai régiókban is, ahol az országos belföldi vendég-forgalom 30%-a realizálódott, az eltöltött éjszakák száma 11 és 5,2%-kal nőtt.

A külföldiek a legtöbb vendégéjszakát Budapesten, Hévízen, Bükön, Hajdúszoboszlón és Sárváron töltötték el, a rangsor változatlan a 2015-ös évhez képest. A belföldi vendégéjszakák számát tekintve a legnépszerűbb városok Budapest, Hajdúszoboszló, Siófok, Hévíz és Zalakaros voltak.

2. táblázat

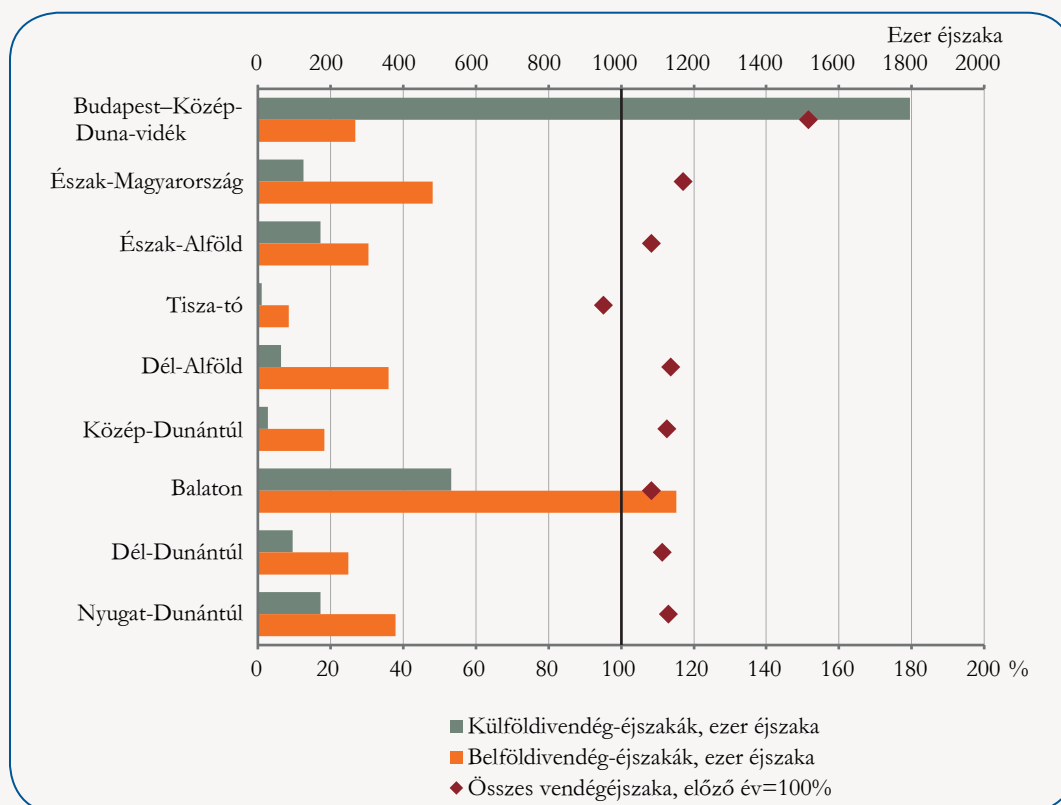
Magyarország legnépszerűbb városai a vendégéjszakák száma alapján, 2016

(ezer)

Sor-szám	Település	Belföldi-vendég-éjszaka	Sorszám	Település	Külföldi-vendég-éjszaka
1.	Budapest	1 128	1.	Budapest	8 195
2.	Hajdúszoboszló	604	2.	Hévíz	636
3.	Siófok	555	3.	Bük	437
4.	Hévíz	420	4.	Hajdúszoboszló	331
5.	Zalakaros	382	5.	Sárvár	296
6.	Balatonfüred	367	6.	Balatonfüred	256
7.	Eger	325	7.	Siófok	218
8.	Gyula	312	8.	Győr	180
9.	Miskolc	284	9.	Eger	125
10.	Sopron	273	10.	Szeged	119

31. ábra

Az üzleti célú egyéb szálláshelyeken töltött vendégéjszakák száma és változása turisztikai régióként, 2016

Az **üzleti célú egyéb szálláshelyeken** – a Tisza-tó kivételével – mindegyik turisztikai régióban nőtt a vendégforgalom. A vendégek 22, a vendégéjszakák 26%-át a Balaton régióban regisztrálták 2016-ban. Az odaérkező vendégek száma 11, az általuk eltöltött éjszakák száma 8,4%-kal emelkedett 2015-höz képest. A külföldi vendég-forgalom növekedése Budapest–Közép-Duna-vidék (60%) után Dél-Alföldön (36%) volt a legjelentősebb.

A belföldi- és a külföldi vendég-éjszakák együttesen Budapest–Közép-Duna-vidéken 52%-kal emelkedtek. Ezen belül is Budapest szerepe meghatározó, ahol a vendégek 28, a vendégéjszakák száma 54%-kal nagyobb volt az előző évhez képest. A budapesti vendégforgalom közel háromnegyede az V., a VI. és a VII. kerületben koncentrálódott, ezek közül is kiemelkedő a VI. kerület, ahol a budapesti forgalom 29%-át regisztrálták.

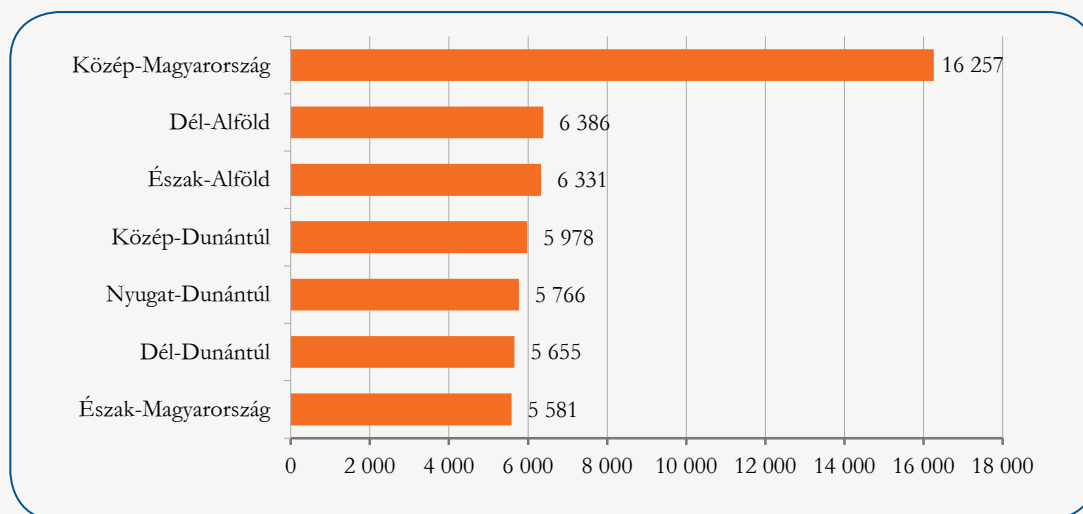
Az egyéb szálláshelyi forgalom mintegy tizedét képviselő falusi szállásadás területén a kínálat csökkenése ellenére a forgalom nőtt, a vendégek száma 9,5, az általuk eltöltött éjszakáké 6,1%-kal. A vendégéjszakák száma csak Közép-Dunántúlon csökkent. A legnagyobb mértékű (57%-os) bővülés a Tisza-tónál volt.

A **nem üzleti céllal üzemeltetett szálláshelyek** a statisztikai régiók közül Közép-Dunántúlon jelentették a legtöbb vendégéjszakát, Közép-Magyarországon a legkevesebbet. A turisztikai régiók közül kiemelkedő a Balaton régió szerepe, ahol az előző évhez hasonlóan az éjszakák 42%-a realizálódott.

A **vendéglátóhelyek** régiók szerinti megoszlása az előző év végi állapothoz hasonlóan alakult. Az egységek 31%-a Közép-Magyarországon, 35%-a az Alföldön és Észak-Magyarországon, egyharmada a Dunántúlon üzemelt. Közép-Magyarországon belül Budapesten koncentrálódnak a vendéglátóhelyek, ahol a régió vendéglátóüzleteinek 68%-a működik.

32. ábra

A vendéglátóhelyek száma régiónként, 2016. december 31.

A magyarországi **közfürdőhasználat** területileg eltérő jegyeket mutat. Budapesten – ahol a fürdőlátogatások közel ötöde valósul meg, illetve nagy számban találhatóak uszodák és tanuszodák – az éven belüli szezonális jóval kisebb, mint az ország többi részén. 2015-ben a legnagyobb vendégforgalom Budapesten, Zala és Hajdú-Bihar megyében volt, együttes értékük az összes vendégforgalom közel 37%-át adta. Mindez nem független attól, hogy ezekre a területekre jellemző az egész évben, állandóan üzemelő fürdők nagy száma.

További információk, adatok (linkek):

Táblázatok

Módszertani megjegyzések, fogalmi meghatározások

Adatok:

STADAT-táblák:

3.2. Gazdasági szervezetek

4.5. Turizmus, vendéglátás

4.6. Szállítás, közlekedés

6.5. Környezet

Tájékoztatási adatbázis

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789